

Nehemia Osirizir Akinafarim

O

Nehemia

Akar faragha zuim

Fomira, Nehemian Akinafarim, a Esran Akinafarir akuar mamın mın iti. Kamaghın amizi, akinafarir kam uaghan, Judan Atrivibar Eghaghanir Namba 2 uam a giviragha, eghaghanir maba uam ada osiri. Nehemian Akinafarim akuar 3pla iti.

1. Persian atrivim, Judabar ganasa Nehemia amisefe, ezi Nehemia Jerusalemın ghugha, an divazir bar mitiar gavgavim uam an ingarasa Judabar arira. Egha uaghan men dabirabim ko Godın ziam fer ingangariba akırava men akurvasi (Sapta 1--7).

2. Esra Godın Akar Gavgaviba dıborima, gumazamiziba uan arazir kuraba aghuri (Sapta 8 ko 9).

3. Nehemia Jerusalem gativagha amizir bizibar eghaghanir igharaziba, da uaghan iti (Sapta 10--13).

Akinafarir kamın danganir avırıba da Nehemian arazibagh eghari. A gumazir Ikiavıra Itir Godın apengan ikia zurara a ko migeim.

Nehemia ua Jerusalemın divazir bar mitiar gavgavımın ingari

(Sapta 1--7)

*Jerusalem ikuvighavira iti, ezi bizir kam bangin,
Nehemia bar osemi*

¹ Eghaghanir kam, Hakalian otarim Nehemia an osiri.

Bar fomira Artaserksis atrivimin itima, an azenir 20in aven, Kislevin iakinim oto. Ezi ki Nehemia ki Susan nguibar ekiamin iti, a gavmanin faragha zuir nguibar ekiam.* ² Ezi dughiar kam in Hanani nan aveghbuar mam ko gumazir bizir maba, Judan kantrin ategha iza Susan nguibar ekiamin otifi. Ezi ki me batogha fofoghasa kamaghin men azara, Judan gumazamizir Babilonin kalabuziam ategha ghueziba, me ti Jerusalem in nguibamin otivigha deragha iti, o puvati? Ezi Jerusalem in nguibam uaghan deragha iti, o puvati?

³ Ezi me kamaghin mihei, "Puvati. Gumazamizir Babilonin kalabus ategha uan nguazimin ghuezir varazira, me osimtizir ekiam iti. Ezi Ekiam gifozir puvatigha Jerusalem in boroghin itiba, me paza me gamizi me aghumsizir ekiam iti. Ezi Jerusalem avinizir divazir bar mitiar gavgavim ikuvighavira iti. Ezi divazir tiar akar avim fomira isiziba, da uaghan kamaghira iti. Jerusalemia dar ingarizir puvati."

⁴ Ezi ki akar kam baregha aperaghav ikia puv azi. Egha bar osemegha dughiar maba ki dagheba tagha, Godin Uan Nguibamin Itim ko mihiavira iti.
⁵ Egha ki kamaghin God ko mihei:

---

* **1:1:** Iakinim Kislev, a Israelian iakinir namba 9, egha an en iakinimning Novemba ko Disemban otifi.

“O Ikiavira Itir Godin Uan Nguibamin Itim, ni gavgavir ekiam itima, gumazamiziba nin atiatia nin apengan iti. Ni Akar Dikirizir Gavgavim e koma a gamua, an gin ghua, egh ni akar dikirizir kam ateghan kogham. Eghti gumazamizir ni gifongegha nin Akar Gavgavibar gin zuiba, ni zurara bar men apangkuvavira iti. ⁶ O God, ki nin ingangarir gumazim, arueba ko dimagariba ki Israelian akurvaghasa nin azangsi, me nin ingangarir gumazamiziba. Kamagh amizi ki kamaghin ifonge, ni kuarim atigh deravira nan azangsim baragh. Ki guizbangira kamaghin nin damazimin migia ghaze, ki uan inazir afeziaba ko, arazir kuram gamigha gifa. Ezi erara pu. Puvati, Israelian gumazamiziba bar uaghan arazir kuram gami. ⁷ E nin damazimin arazir kuram gami. Fomira ni uan Akar Gavgaviba, ko arazir ni ifongeziba, ko bizir ni damuasa e mikemeziba, ni e bagha uan ingangarir gumazim Moses ganingi, ezi e datirighin dar gin zuir puvati.

⁸⁻⁹ “Akar Gavgavir ni fomira isa Moses ganingizim, ni a ginighnigh, egh a gin amangan marki. Ni kamaghin migia ghaze, ‘Ia Israelian gumazamiziba akirim na gasaraghti, ki ia batueghti, ia tintinibar mangi Kantrin Igharazibar Gumazamizibar tongin ikiam. Egh gin, dughiar ia saghon itir kantrin kam, ia navibagh iragh ua na bagh izi nan akamin gin mangam. Eghti ki nguazir ua bagha misevezim, a nan ziam famin danganim, ki ian aku an

---

1:7: Godin Araziba 28:14; Daniel 9:5   **1:8-9:** Ofa Gami 26:33;
Godin Araziba 12:5; 30:1-5

mangam. Ia kantrin bar saghon itibar ikiti, ki ua ia inigh izam.’ E ua ni bagha ize, kamaghin ki nin azai, ni uan akar dikirizimin gin mangi en akurvagh.

¹⁰ “E Israelia nin ingangarir gumazamizibar min iti. Egha e nin gumazamizibara. Ni uan gavgavir ekiamin, ni apanibar agharibar uam e inizi e ariaghirezir puvati. ¹¹ O Ekiam, e Israelia, e nin ingangarir gumazamiziba, e bar ni gifongegha egha nin ziam fe. Ki kamaghin ifonge, ni Israelian azangsiziba baragh. Egh ki uaghan, kamaghin ifonge, ni nan azangsizim baragh, ki nin ingangarir gumazim. Ki mangi atrivimin ganamin dughiamin, ni atrivim damighti, a nan apangkuvigh egh nan akuragh.”

Ki atrivimin ingangarir gumazimin itir dughiamin, ki kamaghin God ko migei. Nan ingangarim kamakin, ki atrivimin wainin dipamin gara a bagha a inigha izima an anepi.

2

Nehemia Jerusalemın zui

¹ Ezi iakinir 4pla givazi, dughiar mam Atrivim Artaserksis apima, ki wainin dipam inigha a bagha izi. Dughiaaba bar ki ingangarir kam gamua nan navim ko guam bar dera. Ezi dughiar kam nan navim bar osemazi nan guam bar derazir puvati. ² Ezi atrivim nan azara, “Manmagh amizi nin guam ikufi? Ni arei puvati, egha ni bizitam bagha navim ikufi?” Ame. Ki akar kam baregha digavir

kuram gami. ³ Egha ki kamaghin atrivim migei, “O atrivim, ni dughiar ruarimin deravira ikiam. Guizbangira, nan navim bar oseme. Nguibar ekiar me nan inazir afeziaba afazim, a bar ikuvighavira iti. Ezi divazir bar gavgavir kamın tiar akaba, avim fomira dar isizi, da uaghan kamaghira iti. Ki bizir kam ginighnigha bar oseme.”

⁴ Atrivim akar kam baregha kamaghin nan azara, “Ki datirighin ni bagh tizim damuasa ni ifonge?”

Ezi ki zuamira uan navir averiamin aven uabin akurvaghasa Godin Uan Nguibamin Itimin azara.

⁵ Egha ki kamaghin atrivim migei, “O atrivim, ga uaning, nin navim nan deraghti, ki bizitam bagh nin azangam. Kamaghin, Ni ifuegh na amadaghti, ki Judan nguazimin mangi nguibar ekiar uan inazir afeziabar mozibar itimin otogh, uan namakabar akuragh, ua uan nguibar ekiamin ingaram.”

⁶ Ki atrivim ko migeima, ezi atrivimin amuim an min aperaghav iti. Atrivim na baregha ghaze, “A dera, ni mangi. Ni dughiar ruarim o otevimin Judan nguazimin ikiam o? Ni manadizoghin ua izam?” Ezi ki uan nighnizimin gun a migei.

⁷ Ezi ki atrivim akinafarim Yufretisin Fanemin vongin itir provinsin, gavmanin gumazir dapaniba bagha osirizir akinafarim bagha an azara. Eghti akinafarir kaba me mikemeghti, me na ateghti ki men nguibar ekiamin mangi, Judan Distrighin otogham. ⁸ Ezi uaghan ki Asap bagh akinafaritam osirasa atrivimin azara, gumazir kam Atrivimin ruaribar gari. Akinafarir kam a

mikemeghti a temer taba na danightima ki da abigham. Eghti ter ararir kabar me Jerusalem divazimin tiar akabar ingariva, uaghan dipenir divazir gavgavim itimin tiar akamin ingarighti, midorozir gumaziba an iki Godin Dipenimin ganam. Egh uaghan nan dipenim sara ingaram. Dughiar kamın, God na ko ikia nan akurvasi. Kamaghın amizi, atrivim bizir kabar nan amamangati.

⁹ Egha atrivim midorozir gumazir dapanir maba, ko midorozir gumazir hoziabagh apiazir maba, me amadazi, me iza na ko tuavimin ghuavira iti. Egha e ghua Yufretisin Fanemin vongin itir provinsin otifi. Egha atrivimin akinafarim isa provinsin kamın gavmanin garir gumazibagh aningi.

¹⁰ Ezi Bethoronin nguibamin gumazim Senbalat ko, Tobia an Amonian ikizimin ingangarir gumazir ekiar mam, aning orazi, ki Israelian akurvaghasa izi. Ezi aning bar na baseme.

¹¹ Kamaghın amizi, ki Jerusalem otogha 3plan dughiabar pura iti. ¹² God fomira Jerusalem bagh damuamin nighnizir kam nan navir averiamın aven na ganingi. Ezi dughiar kamın, ki gumazitam mikemezir puvati. Egha ki ikia ghua dimagarir arizimin dikavigha gumazir maba ko, e apiazir danganir kam ategha nguibar ekiamın divazimin gari. Ki uabira uan donki gaperagha zui, ezi marazi uan suebar zui. ¹³ Dimagarim ikiavira itima, ki gumazir vabara ko, e nguibar ekiam ategha, Aruem Uaghiri Naghın Tiar Akamin azenan zui, kar me kamaghın diborim, Danganir Zarimin Tiar Akam. Egha e ragha sautin

amadaghan ghua mozir pam gita, Mozir par kam, me Kuruzir Ekiamin Mozir Pam, a gati. Egha e ghua Tiar Akar Bizir Bar Miziriziba Akurir Danganimin oto. E aruavira ikia izava, ki deravira divazir bar mitiar gavgavir me fomira dipirizim, ko tiar akar avimin isizibar gara da tuisisi. ¹⁴ Ezi gin e ragha ghua notin amadaghan ghua Mozir Pamin Tiar Akam ko Atrivimin Dipar Akarer Muziarimin oto. Ezi danganir kam, tuavir kam kirizima, donkin ki aperazir kam mangan ibura. ¹⁵ Kamaghin amizi, dimagarir kam, e Kidronin danganir zarim giraghue, egha ki deravira divazimin gari. Egha gin ua raghirigha tuavir e ghuezim, uam an izi. Egha iza tiar akar e ghuezim, e uam an oto. Kar Danganir Zarimin Tiar Akam. Egha ua nguibar ekiamin aven zui.

¹⁶ Jerusalem in itir gumazir dapanir tam, bizir ki dimagarimin amizir katam gifozir puvati. Guizbangira, ki Judan tavin mikemezir puvati. Ki ofa gamir gumaziba, ko gumazir dapaniba ko gavmanin faragha zuir gumaziba, ko gumazir igharazibar ingangarir e Judaba bar damuamim, ki me mikemezir puvati.

¹⁷ Ezi datirighin ki me akuvagha ghaze, “Ia ganigha fo, Jerusalem bar ikuvizi, an tiar akaba uaghan bar ikufi. Kamaghin amizi, e osimtizir ekiam ko aghumsizir dafam iti. Ezi datirighin e ua nguibar ekiamin divazimin ingaram, arazir kam e gumazir e dipova itibar akabar kuagham.” ¹⁸ Egha ki uaghan God nan akurazir bizir aghuibar gun me mikeme. Egha atrivimin akar aghuim uaghan me mikeme.

Ezi me kamaghin akam ikaragha ghaze, “Bar dera. E datirighin ingangarir kam damuam.” Me na mikemegha givagha, me ghua ingaramin bizibar kiri.

¹⁹ Ezi Senbalat ko Tobia, ko Arabian gumazim Gesem, me bizir e damuamin akam baregha, me iza e dipova en ingarava aka kamaghin migia ghaze, “Ia tizim damuasa? Ia ua nguibar ekiamin divazir bar mitiar gavgavimin ingarasa, a? Ia ti ghaze, ia kamaghin damuva atrivim ko misogh an akam batogham.”

²⁰ Ezi ki kamaghin men akam ikaragha ghaze, “Godin Uan Nguibamin Itim, e an ingangarir gumaziba, an en akuraghti e ingangarir kam damigham. Ezi iarara, Jerusalem ian nguibar ekiam puvati. Fomira ian inazir afeziaba nguibar ekiam kam in ikezir puvati. Kamaghin amizi, ingangarir kam ian bizim puvati.”

3

Me ua Jerusalemın divazir bar mitiar gavgavimin ingari

¹ Ezi gumaziba ua Jerusalem avinizir divazimin ingari. Ofa gamir gumazibar dapanim Eliasip, ko ofa gamir gumazir igharaziba, tiar akar ekiam, me kamaghin diborim, Sipsipin Tiar Akam, me faragha an ingari. Egha me anegivagha, maghira God bagha inabazir danganimın Godin ziam fe. Egha gin me agasasa, tiar akamningin ingarigha a gasara. Egha me divazir ekiamin ingara ghua gumazir 100plan Apaniba Bagha Gara itir Taua ko Hananelin Tauan tu. Me anegivagha God bagha inabazir danganimın, maghira Godin ziam

fe. ² Ezi Jerikon nguibamın gumaziba, ofa gamir gumazibar boroghın ingara divazir namın ingari. Ezi Sakur, a Imrin otarim, a gumazir maba ko ingara ghua, Jerikon gumaziba ingari naghın oto.

³ Ezi Hasenan adarazi tiar akar ekıar kam, me kamaghın a dibori, Osiribar Tiar Akam, me faragha an ingari. Egha ter akıniba isa tiar akamın mırıabagh asegha, tiamın danganim da arıgha tiam asamin loghın gavgavıba ko ainın ruariba isa, tiam dukumasa dagh arısi. ⁴ Ezi Meremot gumazir maba ko divazir nar Osiribar Tiar Akam boroghın an ingara gavgavım a ganıdi. Meremot a Urian otarim, egha Hakosın igavatarım. Ezi Mesulam gumazir maba ko, divazir nar igharazımın ingari, a Meremotın adarazi ingarızır divazir namın boroghın iti. Mesulam a Berekian otarım, egha Mesesabelın igavatarım. Ezi Sadok gumazir maba ko, divazir namın ingara ghua Mesulamın adarazi ingarızır divazir namın boroghın iti. Sadok a Banan otarım. ⁵ Ezi Tekoan nguıbamın gumazıba an nar mam Sadokın adarazi boroghın an ingara zui. Ezi Tekoan gumazir dapanıba, uari fava divazım faragha an garır gumazıbar akaba baraghan aghua, kamaghın amızı, gumazır dapanıba uan dafarıbar ingangarıtam gamızır puvati.

⁶ Ezi Pasean otarım Joiada, ko Besodean otarım Mesulam, aning gumazır maba ko, ingara ghua divazır kamın tiar akar mamın ingari. Me Jesanan Tiar Akam a garısi. Egha ter akıniba isa tiar akamın mırıabagh asegha, tiamın danganim da arıgha egha tiam asamin loghın gavgavıba ko ainın ruariba isa, tiam dukumasa dagh arısi.

⁷ Ezi Gibeonin nguibamin gumazim Melatia, ko Meronotin nguibamin gumazim Jadon, ko Gibeonin nguibam ko Mispan nguibamin gumaziba, me divazir nam Joiada ko Mesulamın adarazir boroghın an ingara, ghua Yufretisin Fanemin vongın itir, provinsın gavmanın faragha zuir gumazir dapanimın dipenimın oto.

⁸ Ezi Harhaian otarim Usiel, ko gumazir maba, divazir nam, Melatia ko Jadonın adarazir boroghın an ingari. Usiel, gumazir golın bizibar ingarir mam. Ezi Hanania ko gumazir maba divazir nam Usielin adarazir boroghın an ingara ghua Divazir Nar Bar Ekiamın oto. Hanania, a borer mughuriar aghuibar ingarir gumazir mam. ⁹ Ezi Hurın otarim Refaia, gumazir maba ko, divazir nam Hananian adarazir boroghın an ingari. Refaia a Jerusalem itir distrighın akuar vuer mamın faragha zuir gumazir dapanim. ¹⁰ Ezi Harumapın otarim Jedaia, ko gumazir maba divazir namın ingara an dipenimın boroghın oto. Ezi Hasapnean otarim Hatus, divazir nam Jedaian adarazir boroghın an ingari. ¹¹ Ezi Harimın otarim Malkia, ko Pahatmoapın otarim Hasup, gumazir maba ko divazir nam Hatusın adarazir boroghın an ingari. Egha me uaghan Tauan Bretba Tuer Danganimın divazimın ingari. ¹² Ezi Halohesın otarim Salum, divazir nam Harimın adarazir boroghın an ingari. Ezi an guiviba an akuragha an ingari. Salum, a Jerusalem itir distrighın akuar igharazimın faragha zuir gumazir dapanim.

¹³ Ezi Hanun ko Sanoan nguibamin gumaziba, Danganir Zarimın Tiar Akamın ingari. Egha

tiamning isa tiamin danganim garigha egha tiam asamin loghin gavgaviba ko ainin ruariba isa, tiam dukumasa aning garisi. Egha me ghua divazir nar ekiamin, ingaravira ghua Tiar Akar Bizir Bar Miziriziba Akurir Danganimin oto, divazir nar kamın ruarim a 440 mitan tu.

¹⁴ Ezi Rekapin otarim Malkia, ko gumazir maba, Tiar Akar Bizir Miziriziba Akurir Danganim ua an ingari. Egha tiamning isa tiamin danganim garigha, egha tiam asamin loghin gavgaviba ko ainin ruariba isa, tiam dukumasa aning garisi. Malkia, a Bet Hakeremin Distrighin gumazir dapanim.

¹⁵ Ezi Kolhosen otarim Salum, a Mispan Distrighin gumazir dapanim. A gumazir maba ko, ua Mozir Pamın Tiar Akam, an ingari. Egha ter ararir naba inigha tiar akam avasa a gisin ivemin ingari. Egha tiamning isa tiamin danganim garigha, egha tiam asamin loghin gavgaviba ko ainin ruariba isa, tiam dukumasa aning garisi. Egha me ghua divazir nam Selan Dipar Akarer Muziarim boroghin an ingara zui. Divazir nar kam atrivimin azenimin boroghin iti. Egha me uam an ingara ghua Atrivim Devitin Nguibar Ekiamin ghuavanadir dagiar adidiamin oto. ¹⁶ Ezi Asbukin otarim Nehemia, a Betsurin Distrighin akuar mamın gumazir dapanim, a gumazir maba ko, divazir nam Salumin adarazir boroghin an ingara zui. Me divazimin ingara ghua, Atrivim Devitin mozimın otogha ghua, dipar akarer gumaziba ingarizim ko midorozir gumazir gavgaviba itir dipenimin boroghin oto.

*Livain ðivazir bar m̃tiar gavgavim̃in ingan-
garim̃in faragha zuibar ziaba*

¹⁷ Ezi Livain gumaziba ðivazir nar igharazibar ingari. Men ziaabar kara: Banin otarim Rehum, ko Livain gumazir maba, ðivazir nam Nehemian adarazir borogh̃in an ingari. Ezi Hasabia, a Keilan Distrigh̃in akuar mam̃in gumazir dapanim, a ko an distrigh̃in itir Livain gumazir maba, ðivazir nam Rehum̃in adarazir borogh̃in, uam an ingari. ¹⁸ Ezi Henadat̃in otarim Bavai, a Keilan Distrigh̃in akuar igharazim̃in gumazir dapanim, a ko an distrigh̃in itir Livain gumaziba, ðivazir nam Hasabian borogh̃in uam an ingara zui. ¹⁹ Ezi Jesuan otarim Eser, a Mispan nguibar ekiam̃in gumazir dapanim, a Livain adarazir marazi ko, ðivazir nam Bavain adarazir borogh̃in an ingari. Ezi ðivazir nar kam ghua me midorozir biziba arizir ðipenim̃in oto. Danganir kam̃in, ðivazim bar s̃gharkonim at̃i, ezi me S̃gharkonim a garisi. ²⁰ Ezi Sabain otarim Baruk, Livain igharaziba ko, ðivazir nam Eser̃in adarazir borogh̃in an ingari. Me bar gavgavigha pamtem an ingara S̃gharkonim̃in ikegha ghua ofa gamir gumazibar dapanim Eliasip̃in ðipenim̃in tiar akam̃in oto. ²¹ Ezi Urian otarim Meremot, an Hakos̃in igavatarim, a Livain maba ko, ðivazir nam̃in ingara Eliasip̃in ðipenim̃in tiar akam̃in ikegha, ingara ghua an ðipenim̃in kuebam̃in tu.

*Ofa gamir gumazir, ðivazim̃in ingangarim
gamibar ziaba*

²² Ezi ofa gamir gumazir maba, ðivazir nar mabar ingari. Jerusalem̃in borogh̃in itir ofa gamir

gumaziba, divazir nam Meremotin adarazir boroghin an ingari. ²³ Ezi ofa gamir gumazimning Benjamin ko Hasup, ko marazi ua divazir nar ofa gamir gumaziba ingarizimin ikegha, an ingara ghua aninghin dipenimin miriamin oto. Ezi ofa gamir gumazim Asaria, a Masean otarim, egh an Ananian igiavotarim, a marazi ko, divazir nam uan dipenimin boroghin an ingari. Ezi divazir nar kam, me Benjaminin adarazi ingarizir naghin suiragha, an ingara zui. ²⁴ Ezi ofa gamir gumazim Binui, an Henadatin otarim, divazir nam uam an ingara Asarian dipenimin boroghin ikegha ghua Sigharkonimin tu. ²⁵ Ezi ofa gamir gumazim Palal, a Usain otarim, marazir ko, divazir nam uam an ingara Sigharkonimin vongin ikegha ghua atrivimin dipenimin itir tauan tu. Tauan pin itir kam, a nguibar ekiamin garir gumazibar dipenimin boroghin tu. Ezi Parosin otarim Pedaia, marazi ko, divazir nar igharazim Palalin adarazir danganimin boroghin uam an ingari. ²⁶ Me divazimin ingara ghua, Dipaba Isir Tiar Akamin ko tauan gumaziba Godin Dipenim garimin tu. Tiar akar kam, aruem anadi naghin divazir nar kamini iti, ezi tauan kam aruem ghuaghiri naghin iti, ezi divazir me ingarizim, aninghin tizimin iti. Divazir nar kam Ofelin boroghin iti. Danganir kam, Godin Dipenimin ingangarir gumaziba, an iti.

Divazimin ingarizir gumazir igharazibar ziaba

²⁷ Ezi Tekoan nguibamin gumaziba, divazir nam Pedaian adarazir boroghin uam an ingari.

Kar dughiar namba 2in, me ua divazimin ingari. Divazir nar kam, me tauan ekiar Godin Dipenim boroghin itimin vongin ikegha ghua Ofelin divazimin tu.

²⁸ Ezi ofa gamir gumazir maba divazir nam uam an ingari, a notin amadaghan itir Hoziaba Zuir Tiar Akamin boroghin iti. Me vaghvagha divazir nar men dipenibar boroghin itibar ingari. ²⁹ Ezi Imerin otarim Sadok, marazi ko, divazir nar ofa gamir gumazir kabar boroghin uam an ingari. Kar, an dipenim boroghin itir divazir nam. Ezi Sekanian otarim Semaia, marazi ko, divazir nar mam Sadokin adarazi boroghin an ingari. Semaia, a Godin Dipenimin Aruem Anadi Naghin Tiar Akamin garir gumazim. ³⁰ Ezi Selemian otarim Hanania, ko Salapin otarir namba 6 Hanun, aning gumazir maba ko, divazir nam Semaian adarazir boroghin an ingari. Aning divazir nam faragha an ingarigha, datirighin ua divazir igharazir mam uam an ingari. Ezi Berekian otarim Mesulam, marazi ko, me divazir nam Hanania ko Hanunin boroghin an ingari. Me Mesulam dipenimin boroghin an ingari.

³¹ Ezi Malkia, a gumazir golin bizibar ingarim, a gumazir maba ko divazir nam Mesulamin boroghin uam an ingara ghua, Godin Dipenimin ingarir gumazibar dipenimin tu. Dipenir kam, Godin Dipenimin dagiabar ingarir gumaziba uaghan an aven iti. Dipenir kam Godin Dipenimin tiar akamin vongin iti, me ghaze kar Uari Akuvamin Tiar Akam. Egha a divazir mikebamin, bar pin itir ghuriamin boroghin iti. ³² Ezi golin bizibar ingarir gumaziba ko dagiabar ingarir

gumaziba, divazimın ingara divazir mikebamin bar pın itir ghuriamın ikegha ghua Sipsipbar Tiar Akamın tu.

4

Nehemia apaniba abira

¹ Ezi Senbalat kamaghın oraki, e Judaba divazir kamın ingari. Ezi a puv atara dibovir akabar e gami. ² A uan roroaba ko Samarian midorozir gumazibar damazimın a kamaghın miği, “Judan gumazir amiraghmirazir kaba tizim damuasa? Me ti ghaze, me nguibar ekiar kam uam anesaragham? Me ti ghaze, me uan God bagh ua ofabar amuam, a? Me ti ghaze, me Dipenir kamın ingarigh dughiar vamiran aven anegivagham? Me ti ghaze, me fomira isizir bizibar pozibar tongin, dagiaba inigh ua dar divazir aghuimın ingaram?”

³ Dughiar kam, Amonian gumazim Tobia, a Senbalatın boroghın tughav itima, a migirigiar kam gami. Ezi Tobia kamaghın miği, “Are, divazir me ingarir kam, a tugh gavgavighan kogham. Eghti afiar atiatam an ghuavanangti, divazim bar akarighiregham.”

⁴ Gumazir maba iza Senbalat ko Tobian migirigiabar gun na miği. Ezi ki God ko migia kamaghın an azai, “O en God, ni akar kurar apaniba e gamiba barasi. Me pazav e gami, ki kamaghsua, ni uabi me ikarvagh. Ni me ateghtima okimakiar gumaziba men biziba okimiva, me inigh nguibar saghuiabar itibar mangiva, me isi kalabuziam datigh. ⁵ Ni men osimtizim

avaragh men arazir kuraba gin amangan marki. Guizbangira, me divazimin ingarir gumazibar damazimin akar dibovir kurabagh amua ni gamizi, nin aningagharim men iti.”

⁶ Ki God ko mikemegha gifa, egha dughiar otevimin e bar navir averiamin aven navir vamira ikia, puvira ingarima divazim ghuavanaga arighan ghu. Ezi an nar kamaghira tuzim ikiavira itima, e gin bar anegivagham.

⁷ Ezi Senbalat, ko Tobia, Arabian gumaziba, ko Amonia ko, Asdotia me kamaghin oraki, e Jerusalem divazimin ingangarir aghuim gamua divazir dipiraghireziba e bar dar ingari. Ezi me puvira en atara ghuavira iti. ⁸ Egh me uari inigh izi en ingangaribagh asighasigh e ko misoghamin akar mam akiri. ⁹ Ezi e men nighnizim baraki, egha uarir akurvaghasa Godin azavira iti. E arueba ko dimagaribar uarir ganasa gumazir maba amisevegha, ingangarim me ganiga ghaze, apaniba e gasighasighan kogham.

¹⁰ E Judaba ingarir dughiam, e ighiar kam gami:

“Bizir e aterir kaba bar oseme.

Ezi en aghariba bar amira.

Dagiar ikuviziba bar aviraseme.

E manmagh divazir kam in ingaram?”

¹¹ Ezi en apaniba kamagh uariv gei, “E mogomebar mangi Judaba batoghti, me en ganighan kogham. Eghti e zuamira me misueghti, me arighiregham. Eghti me uan ingangarim agivagham kogham.”

12 Apaniba kamaghin miġeima, en Judan marazi men boroghin ikia, zurara iza bizir apaniba e gasighasighasa amir bizibar gun e miġei.*

13 Kamaghin amizi, ki afuziba ko midorozir sababa ko barir piba iniasa ingarir gumazibav gei, egh me uari inigh vaghvagh uan anababa ko iki. Egh mangi divazir nar me tighar ingaribar akirangin iki apaniba bagh mizuam iki.

14 Ki ghua gumazamiziba bar deravira men gara fo, me osemegha bar atiatingi. Kamaghin amizi ki dikavigha gumazir dapaniba ko, ingangaribar ganamin gumaziba ko, gumazamiziba bar, kamaghin me miġei, “Ia apanibar atiatingan marki. Bizir ekiar kam, ia deragh a ginighnigh egh fogh, Ekiam bar gavgafi, ezi gumazamiziba bar an atiatingi. Kamaghin amizi, ia orakigh, ia uan namakaba ko amuiroghboriba ko dipeniba bagh deraghvira misogh gavgafigh.”

15 Ezi gin apaniba kamaghin oregha fo, me e damuamimin biziba e dagh fos. Egha me fo, God men tuavim apirizi me e gasighasighan kogham. Kamaghin amizi, e Judaba bar uamategha ghua, vaghvagha uan divazimin ingangarim bagha ghue.

16 Egha dughiar kamin e ingangarir arazim gira. Egha ki ingangarir gumazibav gia ghaze, tarazi divazimin ingarti, tarazi tugh apaniba bagh gan iki. Egh apanibar ganamin gumazir kaba, afuziba ko oraba ko barir pibar suiragh, midorozir

---

* **4:12:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati. **4:14:** Godin Araziba 10:17; 2 Samuel 10:12

korotiabar aghuigh. Ezi gumazir dapaniba deravira Judan gumazamizibar akurvasi. ¹⁷ Ezi gumazir divazimin ingariba, divazimin ingara zuir biziba dafarir mamın dar suigha, egha dafarir vuemin midorozir bizibar suiki. ¹⁸ Egha gumazir ingariba vaghvaghera midorozir sababa uan oghiriabagh aghui. Ezi sigham givir gumazim, zurara uan sighamın suigha apaniba bagha garan boroghın ikiavira iti.

¹⁹ Ezi ki gumazir dapaniba ko ingangarimın garir gumaziba ko gumazamiziba bar, ki me migei, “Divazim bar en ruaragha ekefe. Ezi divazim bar ruarazi, e vaghvaghera saghuiabar uari arigh ingaram. ²⁰ Kamaghın amizi, ia sigham baregh, ia fogh suam, apaniba izi. Kamaghın, ia bar zuamira na bagh izi uari akufagh. Eghti en God e bagh apaniba ko misogham.”

²¹ Ki me mikemegha, e bar ua ingaravira ikia, arueba zurara dar mizarazibar ikia ghua aminim pirima, mikoveziba otivir dughiamın, marazi divazimin ingarima, marazi afuziba suigha apaniba bagha gari.

²² Dughiar kamın, ki kamaghın gumazamiziba ko men ingangarir gumazibav migei, “Ia guaratizibar ingangarim agivagh, Jerusalem ataghiraghan marki, ia kagh ikiv an gan. E aruebar ingariva, dimagaribar divazimin ganam.” ²³ E bar moghira kamaghın ami, dimagaribar e uan ingangarir korotiaba suer puvati. Ki uan roroaba ko ingangarir gumaziba ko midorozir gumazir zurara nan gin zuiba, en korotiaba en mikarzibara itima e akui. Dughiba

bar e uan m̄dorozir bizibar suighizi da en dafaribara iti.

5

Nehemia Judabar os̄imt̄iziba ak̄iri

¹ Dughiar maba ḡivazi, gumazir av̄iriba, uan amuiba sara, me uan namakar Judan itiba pamtem me gimobi. ² Men marazi ghaze, “E borir av̄iriba itima, dagheba en otefe. E damamin dagheba puvatizi, e arimighiram.”

³ Ezi marazi kamagh̄in m̄gei, “Kar dagheba puvatizir dughiam. Kamagh̄in amizi, e daghebagh ivezasa uan namakabar daḡiar maba pura da ini. Ezi me ghaze, e da ikaraghan koghti, me en wain̄in azeniba ko dipeniba inighti, arazir kam, men bizir e iniziba ikarvagh̄am.”

⁴ Ezi marazi kamagh̄in m̄gei, “E atrivim bagh takisin daḡiaba isi a dan̄ingasa, uan namakaba da daḡiaba pura da ini. Ezi me ghaze, e ti daḡiar kaba ikaraghan koghti, me en dagher azeniba ko wain̄in azeniba inigh ivezir kam ikarvagh̄am. ⁵ Me, en adarazira, me os̄imt̄izir kam e gan̄ingi. En boriba uaghan men boriba ko magh ghue. Me ti ghaze, me e gafira? Puvati, e bar magh ghue. E ua tuaviba puvatizi, en boriba men ingangarir gumazamizibar otifi. Ezi e men daḡiaba ikarvagh̄amin bizim banḡin, en guivir maba uaghan men ingangarir amizibar otifi. Me uaghan en nguaziba ko wain̄in azeniba ini. Dat̄irigh̄in e uan guiviba ua me iniamin tuaviba puvati.”

⁶ Ki gumazamizir kabar adarir akam baregha, nan navim bar oseme. ⁷ Ki osimtizir kam akirasa bar deravira nighnisi. Ki fo, gumazir dapaniba ko ingangaribar garir gumaziba, osimtizir kam gami. Egha ki kamaghin me migia ghaze, “Ian aveghbuaba ian dagiaba ikarvazir dughiamin, ia me da dagiar ekiabara isi.” Kamaghin ki osimtizir kam akirasa gumazamiziba, bar men diazi me iza uari akufa.

⁸ Me uari akuvazi ki kamaghin me migei, “Ia bar fo, en gumazamizitaba, ikizir igharazimin pura ingangarir gumazir kinibar ikitima, e ua me givezisi pamtem ingar, dagiar rurir dafabar amuam. Ezi datirighin, ia uan namakaba paza me gamua, me ataghizi, me pura ingangarir gumazamizir kinibar min iti, ezi me e givesi.” Ki kamaghin me migeima, gumazir dapaniba nimira ikia akatam ikarazir puvati.

⁹ Ki ghaze, “Arazir ia amizim, derazir puvati. Ia Godin atiating egh an apengan ikiva, arazir aghuibar gin mangi. Ia kamaghin damuti, en apaniba dibovir akabav kiman koghiva, en araziba dikabinan kogham. ¹⁰ Ki uan adarazi ko uan ingangarir gumaziba, e gumazamizir kaba ataghizi, me pura e da dagiaba inigha, tuavir kamın dagheba ko dagiaba ini. Kamaghin amizi, me ua da ikarvaghisi me mikiman kogham. ¹¹ En dagiaba me ua da ikarvaghan marki. Me wit ko olivin borem ko wainin dipaba, kar me e da inizir biziba, me ua da ikarvaghan marki. Eghti, men nguaziba ko wainin azeniba ko olivin azeniba ko

dipenir ia me da iniziba, ia ua me daning.”

¹² Ezi gumazir dapaniba ghaze, “E ni mikemezi moghin damu men biziba me danigh, ua me da bizitam inian kogham.”

Ezi ki ofa gamir gumazibar diazi, me izi. Ezi ki ghaze, “Ia gumazir dapaniba, ofa gamir gumazibar damazimin akar gavgavir kam akirigh, akar ia amizir kam deravira an gin mangi.” Ezi me akar gavgavim akiri.

¹³ Ezi ki uan ivariam gikezir inim firigha a guraguraghizi an itir biziba ire. Ezi ki ghaze, “Gumazitam uan akar dikirizimin gin mangan koghti, God an dipenimin biziba ko an ingangarimin dagheba sara, a da guragureghti, a inir kammin pura ikiam. Mati ki inir kam guraguraghizi a pura iti moghin, gumazir kam biziba puvatigh pura ikiam.”

Ezi gumazamiziba bar kamaghin migei, “Bar guizbangira,” egha me Ikiavira Itir Godin ziam fe. Egha gin me akam akirizi moghin me deravira bizir kabagh ami.

Nehemia uabira uabin akurvaghasa nighnizir puvati

¹⁴ Ki 12plan azenibar Judan gavmanin faragha zuir gumazir dapanimin iti. Ezi dughiar kammin, Atrivim Artaserksis 20plan azenibar atrivimin ikia ghua, 32plan azenibar oto. Ezi azenir kabar ki uan adarazi ko e dagiar atrivim daghebagh ivezasa aningiziba inizir puvati. ¹⁵ Gavmanin faragha zuir gumazir dapaniba, me nan faragha otogha gumazamiziba osimtiziba me ganidi. Me, dughiaba bar dagheba ko wainin dipaba

ko 40plan silvan dagiaba, me dama da isi. Ezi uaghan men ingangarir gumaziba gumazamiziba dikabiri. Ezi, ki Godin atiatia an apengan iti, kamaghin amizi ki arazir kam damuan aghua.

¹⁶ Egha ki uan adarazi ko, nguazitam givevezir puvati. Ki uan gavgavibar da isa, ingangarir gumazibar akuragha, Jerusalemın divazimın ingari. Ezi nan dipenimın ingarir gumaziba uaghan, ingangarir gumazibar akurvagha divazimın ingari.

¹⁷ Dughiaba bar 150plan gumaziba iza nan dipenimın dagheba api. Kar gumazir dapaniba ko Judabar gumazamiziba. Ezi Kantrin Igharazibar Gumazamiziba men gara, uaghan iza nan dipenimın dagheba api. ¹⁸ Ezi ki isair gumazibav gia ghaze, Dughiaba vaghvagh ia bulmakaun vamira ko, 6plan sipsipin igiar aghuiba ko, tuarir aviriba ia dav sogh isam. Egh ia dughiar 10plan vaghvagh wainin dipar aviriba inigh izi. Ki fo, Judan gumazamizir aviriba osimtızir ekiam iti. Kamaghin amizi, gumazir dapanim na ganingizir dagheba givezamin dagiaba, ki me dama da inian aghua. Ki uabi uan dagiabar daghebagh ivesi.

¹⁹ O God, ki nin azangsisı, ni arazir aghuir ki gumazamizir kabagh amizir kam ginighnigh deraghvira na damu.

6

Gumazir maba Nehemia gasighasighasa akam akiri

¹ Ezi Senbalat, Tobia, Arabian gumazim Gesem ko en apanir igharazir maba orazi, e divazim agivagha an tiar akaba tighar dar ingar, dar

danganiba dar arigham. ² Kamaghin amizi Senbalat ko Gesem me na bagha akam amaga ghaze, ni izi Onon Danganir Zarimin nguibar mamın ga bativam. Ezi ki fo, aning na gifaragh na gasighasighasa. ³ Egha ki aning bagha akam amaga ghaze, ki ingangarir bar ekiar mam gami, kamaghin amizi, ki izeghan kogham. Ki guan gansi pura ingangarim ateghti, ingangarir gumaziba ti ingangarim ategh egh ingarighan kogham. Bar puvatigham.

⁴ Ezi me migirigiar kamra 4plan dughiabar na bagha anemada. Ezi ki uaghan amizir migirigiar kamra me bagha anemadi.

⁵ Ezi Senbalat namba 5in dughiamın ua na bagha akınafarim osirigha, uan ingangarir gumazim ganingizi an a inigha na bagha ize. Dughiar kamın, an akınafarir kam, bizitamın a noghezir puvati, a pura na bagh anemada.

⁶ Akınafarir kam kamaghin migei:

“Ki Senbalat, ki Gesem barazima, a kamaghin migei, en boroghın itir gumazir maba migirigiar mam gamizi an oto. Migirigiar kam kamakin: Ni ko Judan gumazamiziba atrivimın apengan ikian aghuagha, uari baghvıra gumazir dapanim amiseveghti a misoghasa. Bizir kam bagha ia divazimın ingari. Egh ni uabi uabi damigh atrivimın otoghasava ami. ⁷ E orazi, Ni Godın akam inigha izir gumazibav mikemezi me Jerusalemın akam akun mikim suam, Judaba atrivir mam iti. Ki akavsiar kamın mingarim gifoghasa, kamagh ifonge. Ki foghti, atrivim uabi akar me ni mikemezir kam

baregham. Kamaghin amizi, ga uaning akuvagh migirigiam akirigham.”

⁸ Ezi ki an akinafarim ikaragha ghaze, “Ni osirizir akaba guizbangin akaba puvati. Ni uan nighnizimin da osiri.”

⁹ Ki fo, me atiatim e daningti e ingangarim ategh anegivaghan koghasa, me akar kam gami. Egha ki Ikiavira Itir Godin azai, “Ki fo Nirara gavgavim na daningti, ki ingangarim damuam.”

¹⁰ Egha gin ki ghua Semaian gari, a Delaian otarim, Mehetabelin igavatarim, a uan dipenim ateghan kogham. Egha a kamaghin na migei, “Ga fo, apaniba dimagarimin izi ni misueghti ni aremegham. Kamaghin, ga mangi Ikiavira Itir Godin Dipenimin Anogoroghezir Danganimin mangi modogh, tiar akaba aseka.”

¹¹ Ezi ki an akam ikaragha ghaze, “Ki, atiatia ara modir gumazim puvati. Ki uabin akurvaghsi arimangi Ikiavira Itir Godin Dipenimin modoghan kogham. Bar puvati.”

¹² Egha gin ki nighnigha ghua, egha kamaghin fo, Ikiavira Itir God akar kam Semaia ganingizir puvati. Guizbangira, Tobia ko Senbalat migirigiar kam damuasa a givese. ¹³ Aning nighnigha ghua ghaze, Semaia akam na daningti, ki mangi Dipenir kamin itir Anogoroghezir Danganimin mangi arazir kuram damuam. Guizbangira, me nan ziam gasighasigh aghumsizim na daningasa, a givese.

¹⁴ Dughiar kamin, ki God ko migia ghaze, “O God, ni nan God, ni Senbalat ko Tobia na gamizir arazim ginighnigh, ivezir kuram isi aning

daningigh. Ezi uaghan akam inigha izir amizim Noadia ko akam inigha izir gumazir igharaziba, me atiatir nighnizibar na damuasava ami, kamaghin ni men arazim ginighnigh ivezir kuram isi me daningigh.”

Divazir mitiar bar gavgavimin ingangarim gifa

¹⁵ E 52plan dughiabar ingara zuima, Elulin iakinimin an dughiar 25plan otozima, Jerusalem avinizir divazir mitiar gavgavimin ingangarim gifa. ¹⁶ Ezi kantrin en boroghin itiba ko en apaniba orazi, e divazimin ingangarim agifa. Egha me fo, en God en akurazi e ingangarir kam gami. Me uaghan fo, arazir kurar me e damuamiba bangin, men ziaba gumazir igharazibar damazimin irezima me aghumsigha atiati. ¹⁷⁻¹⁸ Dughiar kam, Judan gumazir dapanir Jerusalem in itir maba, Tobia ko navir vamira iti. Tobia faragha Sekanian guivimin iti, Sekania an Aran otarim. Ezi uaghan Tobian otarim Johanan, a faragha Mesulam in guivimin iti, Mesulam a Berekian otarim. Kamaghin amizi, dughiar e divazimin ingarimin, gumazir dapanir kaba Tobian akurvaghasa, a bagha akinafariba osirigha, a bagha da amadima, a me ikarvaghaga akinafariba me bagha da amadi. ¹⁹ Ezi dughiar maba gumazir dapanir kaba iza, Tobian arazir aghuimin gun na migei. Egha gin ki me migeir akaba inigha ghua Tobia migei. Ezi Tobia atiatim na daningasa akinafarir kaba osiravira iti.

7

¹ Datirighin divazimin ingangarim givazima, e an tiar akaba dar danganibar da arigha, uaghan

Jerusalemın tiar akabar ganamin gumaziba misefe. Egha e uaghan Livain gumaziba ko gumazamizir Godın ziam fiva, ighiabar amuamiba sara misevegha, ingangarim isa me ganıngi. ² Egha ki Jerusalemın ganamin gumazir pumuning amisefe. Gumazir mam, a nan aveghbuam Hanani, ezi mav Hanania a midorozir gumazibar faragha zuir gumazim. Hanania gumazir bar aghuim, a guizbangira Godın atiatia an apengan itima, an araziba gumazir igharazibar arazibagh afira. ³ Ezi ki aning miğia ghaze, “Gua Jerusalemın tiar akaba bar mizaraghara da kuan marki. Gua mizuam mangiti aruem anaboghti ia da kuigh. Eghti nguibamın garir gumaziba guaratizibar ingangarim gıvaghti, me tiar akaba pamtemın da asegh, egh ainın igugunir ruariba dav kinigh. Egh bizibar gansi uaghan Jerusalemın gumazitaba amisefegh. Egh ua gumazitaba amiseveghti, me uaghan uan dipenibar boroghın divazimın gan.”

*Israelian ua Jerusalemın
izezibar dibobonim
(Esra 2:1-70)*

⁴ Jerusalemın nguibam, a nguibar bar ekiam. Ezi gumazamizir aviriba an itir puvati. Egha me uaghan an aven dipenir aviriba tıghar dar ingaram. ⁵ Kamaghın amizi, God nıghnızim na ganıngizi, ki gumazir dapaniba ko gavmanın ingarir gumaziba ko gumazamiziba bar me akuvagh men ziaba akınafarımın da osirigham. Ki kamaghın damuasava amua faragha, Babilon

ategha ua Judan izezibar ziabar ganasa, men ziaba itir akinafarim buri. Egha a batogha ziar kabar api:

⁶ Bar fomira Atrivim Nebukatnesar Israelian aviriba inigha Babilonin kalabus gati. Ezi me azenir aviribar kalabusin iti. Egha gin gumazamizir avirim Babilon ategha iza, Jerusalem ko Judan danganir mabar iti. Me vaghvagha ua uan inazir afeziabar nguazibar iti. ⁷ Babilon ategha ua izezibar gumazir dapanibar ziabar kara: Serubabel, Josua, Nehemia, Asaria, Ramia, Nahamani, Mordekai, Bilsan, Misperet, Bikvai, Nehum, ko Bana.

Israelian anababar adarazir kalabus ategh uamategh Jerusalemın mangamiba, men ziaba ko men dibobonim kara.

⁸⁻²⁵ Israelian anababar ikiziba, me Babilonin nguibam ategha uamategha uan nguibamin izeziba, men ziaba ko men dibobonibar kara:

Parosin ovavir boribar gumaziba, men dibobonim 2,172in tu.

Ezi Sefatian ovavir boribar gumaziba, 372.

Ezi Aran ovavir boribar gumaziba, 652.

Ezi Pahatmoapın ovavir boribar gumaziba, 2,818. (Me Jesua ko Joapın ikizimningin ovavir boriba.)

Ezi Elamin ovavir boribar gumaziba, 1,254.

Ezi Satun ovavir boribar gumaziba, 845.

Ezi Sakain ovavir boribar gumaziba, 760.

Ezi Binuin ovavir boribar gumaziba, 648.

Ezi Bebain ovavir boribar gumaziba, 628.

Ezi Asgatın ovavir boribar gumaziba, 2,322.
 Ezi Adonikamın ovavir boribar gumaziba, 667.
 Ezi Bikvain ovavir boribar gumaziba, 2,067.
 Ezi Adinın ovavir boribar gumaziba, 655.
 Ezi Aterın ovavir boribar gumaziba, 98. (An ziar
 mam, Hesekia.)
 Ezi Hasumın ovavir boribar gumaziba, 328.
 Ezi Besain ovavir boribar gumaziba, 324
 Ezi Haripın ovavir boribar gumaziba, 112.
 Ezi Gibeonın ovavir boribar gumaziba, 95.

26-38 Kar Judan nguibabar ziaba, gumazir
 uamategha Judan izeziba, men inazir afeziaba
 nguibar kaba fomira dar ike, ezi men ovavir
 boriba datirighın uamategha izegha dagh apia.
 Nguibabar ziaba ko gumazibar dibobonibar kara:

Betlehem ko Netofan nguibamningın gumaz-
 iba, 188.
 Ezi Anatotın nguibamın gumaziba, 128.
 Ezi Bet Asmavetın nguibamın gumaziba, 42.
 Ezi Kiriati Jearimın nguibam ko Kefiran
 nguibam ko Berotın nguibamın gumaziba,
 743.
 Ezi Rama ko Geban nguibamningın gumaziba,
 621.
 Ezi Mikmasın nguibamın gumaziba, 122.
 Ezi Betel ko Ain nguibamningın gumaziba, 123.
 Ezi Nebon igharazimın nguibamın gumaziba,
 52.
 Ezi Elamın igharazimın nguibamın gumaziba,
 1,254.
 Ezi Harimın nguibamın gumaziba, 320.
 Ezi Jerikon nguibamın gumaziba, 345.

Ezi Lot ko Hadit ko Onon nguibabar gumaziba,
721.

Ezi Senan nguibamin gumaziba, 3,930.

³⁹⁻⁴² Kar ofa gamir gumazibar ikizir uamategha
Jerusalemın ghueziba, men gumazibar ziaba ko
men dibobonibar kara:

Jedaian ikizim, men inazir afeziam Jesua, an
gumaziba, 973.

Ezi Imerın ikizimin gumaziba, 1,052.

Ezi Pasurın ikizimin gumaziba, 1,247.

Ezi Harimın ikizimin gumaziba, 1,017.

⁴³⁻⁴⁵ Ezi Livain anabamin adarazir uamategha
Jerusalemın ghueziba, men ziaba ko men
dibobonibar kara:

Jesuan ikizim ko Katmielın ikizimin gumaziba,
74. (Ikizir kamningın inazir afeziam, Ho-
davia.)

Ezi Godın Dipenimin onger akabar faragha zuir
gumaziba, 148. (Ikizir kamın inazir afeziam,
Asap.)

Ezi Godın Dipenimin tiar akar ekiamın garir
gumaziba, men ikizibar gumaziba, 138. (Men
inazir afeziabar ziabar kara: Salum, ko Ater,
Talmon, Akup, Hatita, ko Sobai.)

⁴⁶⁻⁵⁶ Ezi Godın Dipenimin ingangarir gumazir ua-
mategha Jerusalemın ghueziba, men ikizibar zi-
abar kara:

Siha ko Hasufa, Tabaot,
Keros, Sia, Padon ko,

Lebana, Hagaba, Salmi ko,
 Hanan, Gidel, Gahar ko,
 Reaia, Resin, Nekoda ko,
 Gasam, Usa, Pasea ko,
 Besai, Meunim, Nefusesim ko,
 Bakbuk, Hakufa, Harhur ko,
 Baslut, Mehida Harsa ko,
 Barkos, Sisera, ko Tema ko,
 Nesia ko Hatifa.

57-59 Ezi Solomonin ingangarir gumazibar ovavir boribar ziabar kara, me uaghan uamategha Jerusalemın ghue:

Me Sotai ko Soferet ko Perida
 Jala, Darkon, Gidel ko,
 Sefatia, Hatil, Pokeret, Hasebaim ko Emon.

60 Godin Dipenimın ingarir gumazibar ovavir boriba, ko Solomonin ingangarir gumazibar ovavir boriba, men dibobonim kara, 392.

61-62 Ezi Delaian ikizim, ko Tobian ikizim, ko Nekodan ikizim, men gumazibar dibobonim, 642. Men nguibabar kara: Telmela, ko Telharsa, Kerup, Adon ko Imer. Gumazir kaba uari uan inazir afeziabar ziabagh fozir puvati. Kamaghın amizi, me deravira gumazir dapanibar uari akaghan kogh suam, me guizbangira Israelian adarasi, o puvati.

63-64 Ezi ofa gamir gumazibar ikizir kaba, me ziaba itir akınafarimın aven gara, dar tongın uan inazir afeziabar ziaba buria dar apizir puvati. Kamaghın amizi, me deragha uarigh fozir puvati, me guizbangira ofa gamir gumaziba, o puvati. Men ziabar kara, Habaia, Hakos, ko Bar-

silai. Barsilain ikizimın inazir afeziam fomıra Gileatın Distrighın Barsilain ikizir igharazimın amizimın ike. Egha gumazir kam, uan amuimın afeziamın ziam ini. Gumazir 3plan kabar ikiziba, uan inazir afeziatamın ziatamın apizir puvatizi, gumazir dapaniba ghaze, me ofa gamir gumaziba puvati, me pura gumazir kinibar mın iti. ⁶⁵ Ezi Judan gavmanın gumazir ekiam God bagha ofa gamir daghebar aman men anogoroke. A ghaze, me pura iki mangiti ofa gamir gumazitam otogh, Godın ifongiam gifoghsi, Urim ko Tumimın dagiamningın satu gikararang egh suam, me guizbangıra ofa gamir gumaziba, o puvati.

⁶⁶⁻⁶⁹ Israelian gumazir uamategha ghueziba bar moghıra, men dibobonim 42,360ın tu.*

Ezi men ingangarir gumaziba ko men ingangarir amizibar dibobonim, 7,337.

Ezi men onger akabar faragha zuir gumazamizibar dibobonim, 245.

Ezi hoziaba, 736.

Ezi kamelba, 435.

Ezi donkiba, 6,720.

Ezi donkin apuriba ko hoziar amebaba uarir ikia otezir nguziba, me mul dagh arisi, egha me 245plan mulba inigha ize.

⁷⁰⁻⁷² Egha Israelia iza Godın Dipenimın otivigha,

7:65: Godın Araziba 33:8   * **7:66-69:** Migirigiar otevir kamın akar mam datirighın Hibrun akamın itir puvati. Ezi e garima, migirigiar kam mati Esra 2:66-67ın voroghıra ghu. Kamaghın ami, fofozir gumaziba ghaze, a ti fomıra ikegha datirighın itir puvati.

men gumazir dapanir maba, Godin Dipenim uam an ingarasa uan biziba isa, ofan min puram akurvaghasa ada aningi. Me danganir Godin Dipenim fomira itimin an ingaram. Gavmanin faragha zuir gumazim gol aningi, an osimtizim 8 kilogrem in tu. Egha 50plan itarir golba, ko 530plan ofa gamir gumazibar korotiaba aningi. Ezi ikiziba bar vaghvagha men gumazir dapaniba, 168 kilogrem gol, ko 1,250 kilogrem silva, da aningi. Ezi gumamazir igharaziba, 168 kilogrem gol, ko 140 kilogrem silva ko 67plan ofa gamir gumazibar korotiaba aningi.

⁷³ Ezi ofa gamir gumaziba ko, Livaiba, ko Godin Dipenimin tiar akar ekiamin garir gumaziba ko, Godin Dipenimin onger akabar faragha zuir gumamaziziba, ko Godin Dipenimin ingarir gumaziba, ko Israelian gumamazir igharaziba, me bar moghira uan nguibar men inazir afeziaba fomira inigha apiazibaram apiaghav iti.

Ezi dughiar kam in, iakinir namba 7 oto.

Esra Godin ziam famin arazibar gumamazizibar akurvasi

8

(Sapta 8–10)

Esra Moses Osirizir Arazibar Akinafarim gumamaziziba bagha a dibori

¹⁻² Iakinir namba 7 in an dughiar faragha zuimin, Israelian gumamaziziba bar Jerusalem in nguibamin iza, Dipaba Isir Tiar Akamin uari akuvir danganim in uari akufi. Egha Moses

Osirizir Arazibar Akınafarim inigh izasa ofa gamir gumazim Ezra, an azai. A Judan Arazibagh fozir gumazibar mav. Akar kam fomira Ikiavira Itir God Israelia bagha a isa Moses ganingizi, an an osirizi an akınafarimin iti. Dughiar kamın, gumazamiziba ko borir akaba baraghamin fofozim itiba, me bar foghasa iza uari akufa. Ezi Ezra Akınafarir Kam inigha me uari akuvi naghın ghu.

³ Egha a bar mızaraghara, me Dipaba Isir Tiar Akamın boroghın tughu, gumaziba ko amiziba ko boriba bagha akar kam dibora ghua aruer arızimın tu. Ezi me kuariba arigha Moses Osirizir Akar Gavgavibar Akınafarir kam barasi.

⁴ Me faragha ter ararir maba inigha Ezra tuiv akam diponasa osazarir mamın ingari. Kamaghın amizima Ezra datirighın a gisin tughu akam diponasa. Dughiar kamın, gumazir maba an agharir guvimın tuivighav iti, men ziabar kara: Matitia, Sema, Anaia, Uria, Hilkia, ko Masea. Ezi igharazir maba an agharir kiriamın tuivighav iti, men ziabar kara: Pedaia, Misael, Malkia, Hasum, Hasbadana, Sekaraia, ko Mesulam.

⁵ Osazarir a tuzir kam, a mong pın iti, eghti gumazamiziba deragh an ganti, an akar kam diponam. Me an garima, an Akınafarim tuima, me bar moghira dikavigha tuifi. ⁶ Ezi Ezra ghaze, “E Ikiavira Itir Godın ziam fam. A Godın Bar Gavgavir Ekiam Itim.”

Ezi me bar aghariba fegha ghaze, “Bar guizbangira! Bar guizbangira.” Egha me iteviba apırigha dapaniba avigha guaba nguazimın akuigha Ikiavira Itir Godın ziam fe.

⁷ Egha me ua tuivima, Esra akar kam dibora an gun me miġeima, Livaiba akar kam in mingarim in gun me geghari. Livaibar ziabar kara: Jesua, Bani, Serebia, Jamin, Akup, Sabetai, Hodia, Masea, Kelita, Asaria, Josabat, Hanan, ko Pelaia.

⁸ Ezi Esra God in Akinafarir kam a dibori, ezi Livaiba aghumra akam gighi an mingarim abighiti, gumazamiziba fogham.

⁹ Gumazamizir kaba Akinafarir kam in aven itir akam baregha, men naviba bighizi me aziava arai. Ezi gavman in faragha zuir gumazim Nehemia ko, ofa gamir gumazim Esra ko, Livain anabam in gumazir men sure gamiba, me gumazamizibav ġia ghaze, “Kar Ikiavira Itir God, ian God, a baghavira itir dughiar ekiam. Kamagh in amizi, ia naviba osemegh arangan marki.”

¹⁰ “Ia uan dipenibar mangi, isar ekiabar amu asizir aghuiba ko wain in isingtizim ami. Egh daghetaba ko wain in taba isi gumazir dagheba puvatizibar aning. Kar Ikiavira Itir God in dughiar ekiam, kamagh in ian naviba osiman marki. Ikiavira Itir God bagha bar akongezir arazim, a gavgavim ia daningam.”

¹¹ Ezi Livaiba gumazamizibar tong in aruava, me miġia navir amirizim me ganidi. Me ghaze, “Kar God in dughiar ekiam. Kamagh in, ia naviba osiman marki, egh nimira iki navir amirizim iki.”

¹² Kamagh in amizi, gumazamiziba uan dipenibar ghuegha, apava wain in dipaba apava, bar akuegha egha dagher naba isa gumazir dagheba puvatizibagh anidi. Me datirigh in God in Akam in mingarir kam gifo, egha me bizir kabagh ami.

Averpenibar Ikiamin Dughiar Ekiam

¹³ Amimzaraghan, Israelian ikiziba bar dar gumazir dapaniba ko ofa gamir gumaziba ko Livaiba, me Godin Arazibar aven Akar Gavgavibar mingarim gifoghasa Esra bagha zui.

¹⁴ Ikiavira Itir God fomira Israelia bagha uan Araziba isa Mosesin agharim gatizi, ana da osiri. Me datirighin Moses Osirizir Arazibar gari, akar mam an aven iti. Akar kam kamaghin, iakinir namba 7 otoghti, dughiar kam otoghti Israelia bar averpenibar aven iki, egh Averpenibar Ikiamin Dughiar Ekiam damuam. ¹⁵ Kamaghin amizi, me Jerusalem ko nguibar igharazibar gumazamiziba bagha akam amaga ghaze, “Ia mighsiabar mangi olivin temebar aghariba ko dar dafariba ko ter guar avirir dafarir aviriba itiba inigh izi uari bagh averpenibar ingar. Ia Moses Osirizir Arazibar aven akar kamın gin mangi bizir kabar amu.”

¹⁶ Ezi gumazamiziba ghua ter dafariba inigha iza uan averpenibar ingari. Marazi uan dipenir siriar baravibagh isin dar ingari, ezi marazi uan dipeniba avinizir divazibar aven dar ingari, ezi marazi Godin Dipenim avinizir divazimin aven dar ingari, ezi marazi Dipaba Isir Tiar Akam ko Efraimin Tiar Akam boroghin uari akuva itir danganibar dar ingari. ¹⁷ Gumazamizir Babilon ategha uan nguibamin izeziba, me bar uari bagh averpenibar ingara egha dar iti. Bar fomira Nunin otarim Josuan dughiamin, Israelia kamagh garir averpenibar ingarigha, dar aven ikia isar kam gami. Ezi Josua aremezima, me gin arazir kam

uam a gamir puvati. Israelia datirighin uam arazir kam gamua men naviba bar akonge.

¹⁸ Egha me 7plan dughiabar isar kam gami, an dughiar farazimin ikegha ghua dughiar abuananamin, Esra Godin Arazibar Akinafarimin aven akaba dibori. Ezi dughiar namba 8 otozi, me uari akuvagha dughiar kaba agivasa, Godin ziar ekiam fe, mati bizir a damuasa mikemezi mokin.

9

Gumazamiziba uan arazir kurabar gun migei

¹ Ezi iakinir kamra, an dughiar 24in, Israelia uari akufi. Egha me kamaghin uari Godin akakaghasa, me guizbangira uan arazir kuraba bagha osemegha, dagheba ataki. Egha azirakar kotiar bibiziba aghuigha, nguazir mineziba isa uan dapanibar da kavamadi, egha tuavir kamin, me Godin akaghasa, me bar oseme. ² Israelian gumazamizir kaba Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ko pozir arazim ategha gifa. Egha me tuiva uan arazir kuraba ko uan inazir afeziabar arazir kuraba sara gun migei. ³ Gumazir maba 3plan auan tuivigha Ikiavira Itir Godin Arazibar Akinafarimin akaba dibori, a men God. Ezi gumazamizir kaba kuariba arigha da barasi. Egha gin, me ua 3plan auan, uan arazir kurabar gun God migia, an ziam fe. A men Ikiavira Itir God.

⁴ Livaiba akam akurir dakozimin ghuavanadir adidiamin tuivighav ikiava, akam akura pamtemin Ikiavira Itir God, men Godin dia an azangsi. Men ziabar kara: Jesua, Bani, Katmiel, Sebania, Buni, Serebia, ko Banin igharazim ko Kenani. ⁵ Livain marasi, men ziabar kara: Jesua,

Katmiel, Bani, Hasapnea, Serebia, Hodia, Sebania, ko Petahia, me Ikiavira Itir God ko mikimasa gumazamizibav gia ghaze, “Ia dikavigh Godin ziam fi, a ian Ikiavira Itir God, e zurara an ziam fi mamaghira ikiam.”

Gumazamiziba uan arazir kuraba gin aman-gasa God ko miġei

⁶ Gumazamiziba kamaghin God ko miġia ghaze:

“Ni uabira ni Ikiavira Itir God. Ni overiam ko mikoveziba ko nguazim ko ongarim ko bizir bar adar itiba, ni bar dar ingari. Ni angamira itir ikirimirim bar dagh aningi. Nin Nguibamin itir enselba iteviba apira nin ziam fe.

⁷ “O God, ni Ikiavira Itir God, Abram Babilonin kantrin itir nguibam, Urin itima, nirara a inigha kagh ize. Egha ni ziar kam Abraham a gati.

⁸ Ni an navim ko nighnizimin ganigha fo, a ni baghavira iti. Kamaghin amizi, ni a ko Akar Dikirizir Gavgavim gamua ghaze, Ni nguazir kam a daningam, kar Kenania ko Hitia ko Amoria ko Peresia ko Jebusia ko Girgasian nguazim. Ni ghaze, Nguazir kam, ni a bagha inabazir nguazim, eghti an ovavir boriba an ikiam. Nin araziba bar dera, eghti ni uan akar dikirizir kam abighan kogham. Kamaghin ni uan akar dikirizimin gin ghu.

⁹ “Ni fomira en inazir afeziaba Isipin kantrin itir dughiam, me osimtizir ekiabar aven itima, ni men gari. Ezi me Isip ategha Ongarir Aghevimin otozir dughiam, me uarir akurvaghasa

nin arai, ezi ni men ararem baraki. ¹⁰ Ni fo, Isipia nin gumazamiziba abinigha paza me gami. Kamaghin, ni mirakelin gavgavibagh amua Isipian atrivim ko gavmanin ingangarir gumaziba ko an kantrin itir gumazamiziba, ni uan gavgavir ekiam men akakasi. Me dughiar kamin ziar ekiam ni ganiga iza datirighin oto. ¹¹ Ni mikemezi, ongarim bigha akuar pumuningin irizi, nguazir midiarir tuavim otozi nin gumazamiziba ghua vongin oto. Ezi Isipin midorozir gumaziba nin gumazamizibar agiragha zuima, ni ongarir bar konim gamizi, a me avarazi me dagiabar min iraghue. ¹² Ezi aruebar ni ghuar-iar ruarir ekiamin ikia zuima, me nin gin zui. Ezi dimagaribar ni avimin aven ikia zuima, nin angangarim tuavim men akakazima me zui.

¹³ “Me Sainain Mighsiamin otozi, ni uan Nguibamin ikegha me bagha izaghira me migei. Egha bizir ni damuasa mikemeziba ko, Guizin Araziba ko, arazir ni ifongeziba ko, Akar Gavgaviba me ganingi. ¹⁴ Ni men sure gamua ghaze, Sabat, kar nan dughiamra. Egha ni uan Akar Gavgaviba ko arazir ni ifongeziba ko, nin Araziba, ni da isa uan ingangarir gumazim Moses ganingi, ezi a gumazamizibagh aningi.

¹⁵ “Ezi gin mitiriam men azima, ni uan Nguibamin daghem me ganidima, me anepi. Ezi kuarim men pirima, ni dagiamin otivir dipam me ganidima, me anepi. Ezi nguazir

---

9:10: Ua Me Ini 7:8–12:32   **9:11:** Ua Me Ini 14:21-29; 15:1; 15:4-5; 15:10   **9:12:** Ua Me Ini 13:21-22   **9:13:** Ua Me Ini 19:18–23:33   **9:15:** Ua Me Ini 16:4-15; 17:1-7; Diboboniba 20:7-13; Godin Araziba 1:8; 1:21

kam, ni fomira me daningasa akam akirizim, ni datirighin me migia ghaze, me an aven mangi nguazir kam inigh a gativagham.

¹⁶ “Ezi en inazir afeziaba, nin akaba baraghizir puvatigha, uari fa nin akam batogha, an gin zuir puvati. ¹⁷ Me nin akabar gin mangan aghua. Me mirakelin gavgavir ni men tongin amiziba, me bar da gin amada. Me uari fa puv akaba batogha, ua Isipin mangi ua kalabuziar ingangaribar amuasa, men faragha zuir gumazim, me uari bagha anemisefe. O God, ni nguazir kam in gumazamizibar arazir kuraba gin amadi. Ni en kuarkuvigha e gifuegha deragha e gami, egha bar nimira nimira en atari. Nin apangkuvir arazim ekevegha, ni en inazir afeziaba akirim me gasarazir puvati.

¹⁸ “Dughiar mam me golba inigha da tuezid da isigha ameregha dipam ara. Ezi me da isa mozir me bulmakaun nguzimin nedazimin min, nguzir kuizim, a fugha bulmakaun nguzimin ingari. Egha me ghaze, kar en god, a Isipin kantrin e inigha ize. Arazir kam in, me puvira nin ziam gasighasisi.

¹⁹ “Me kamaghin ami, ezi ni bar men apangkufi, egha me ataghizi me gumazamizibar puvatizir danganir kam in pura itir puvati. Ni me da ghuariar ruarir ekiar tuavim men akakazir kam inizir puvati. Egha uaghan ni me da, tuavim akakazir avir, dimagarimin angazangarim me dama a inizir

---

9:16: Diboboniba 14:1-4; Godin Araziba 1:26-33   **9:17:** Ua Me Ini 34:6; Diboboniba 14:18   **9:18:** Ua Me Ini 32:1-4   **9:19:** Godin Araziba 8:2-4

puvati. ²⁰ Ni, deragh ikiasa, uan Duar Aghuim isa me ganidima, a men sure gami. Egha uaghan men garima, mitiriam men azima, ni manan daghem me ganidi. Egha men garima, kuarim men pirima, ni dipam me ganidi. ²¹ Ezi 40plan azenir kabar aven me gumazamiziba puvatizir danganimin ghuavira itima, ni bar deragha men gara bizir me otevíba, ni bar men akurvasi. Dughiar kamín, men korotiaba biaghirezir puvati, ezi uaghan men sueba bava me gamir puvati.

²² “Ni en inazir afeziabar amamangatizi, me kantri Hesbonin Atrivim Sihon ko, kantri Basanin Atrivim Ok, aning misogha, aning dikabiragha, aningin nguaziba ini. Ezi nguazir kam a men kantrin nguazir otevir mamín mín oto. ²³ Ezi ni ovavir borir bar aviriba me ganingi, mati overiamín mikovezibar dibobonim. Egha ni men amamangatigha, men inazir afeziaba daningasa akam akirizir nguazim, me uan apaniba abiragha a ini. ²⁴ Me Kenanian adarazir misozir dughiam, ni Kenania abiragha inazir afeziaba ataghizi me nguazir kam ini. Ni me ataghizi me uan ifongiamín gin ghua Kenanian gumaziba ko atriviba abinigha men nguazim sara ini. ²⁵ En inazir afeziaba misogha nguibar divazir gavgavibar aven itiba ko, nguazir dagheba deragha aghuiba ko, dipenir bizir aviriba izivaziba ini. Egha mozir par gumazir igharaziba kuizim isa, wainin azeniba

9:22: Diboboniba 21:21-35
3:14-17   **9:24:** Josua 11:23

9:23: Jenesis 15:5; 22:17; Josua
9:25: Godin Araziba 6:10-11

ko, temer olivin aviriba ko, temer avirir aghuir dagheba itiba sara ini. Me nguibar kamın aperagha an dagher aghuir aviriba apava mikarziba aghua bizir aghuir ni me ganingizir kam bangın me bar akonge.

²⁶ “Ezi puvati, nin gumazamiziba ni baraghizir puvatigha, nin akaba batogha, akirim ragha nin Arazibar Akinafarim gasara. Nin akam inigha izir gumaziba akar aghuibar gun me migia ghaze, Ia bar uan God bagh ua izi. Ezi me oraghizir puvatigha, me misoghezi me ariaghire. Dughiar aviribar, me arazir kam gamua nin ziam gasighasisi. ²⁷ Kamaghın amizi, ni apanibar amamangatizi, me iza me misogha me gafiragha paza me gamua mizazim me ganingi. Ezi gin men osimtizimin aven, inazir afeziar kaba uarir akurvaghasa nin diava arai. Ezi ni uan Nguibamın ikia men dimdiam baragha, men apangkuvigha akurvazir gumazir maba amadazi, me apaniba batoke.

²⁸ “Ezi gin, me avughsegha dabirabir aghuimın dughiamın aven ikia, me uam arazir kurar mabagh ami. Ezi ni ua apanibar amamangatizi, me uan gavgavimın me abiragha me gatifa. Ezi gin me ua iza navibagh iragha uarir akurvaghasa nin azai. Ezi ni uan Nguibamın ikia men dimdiam barasi. Dughiar aviriba, me arazir kurar kam gami. Ezi ni zurara men apankuva apaniba da ua me isi.

9:26: Gumazir Dapaniba 2:11-16
2:18; 3:8-9; Onger Akaba 106:44

9:27: Gumazir Dapaniba

29 “Ni uan Arazibar Akinafarimin aven akabar gin mangasa ni me migei. Me fo, gumazitam dar gin mangi, tuavir kamin a ikirimirir aghuim iniam. Ezi me uari fa nin Akar Gavgaviba barazi puvatigha, akirim nin Arazir ni damuasa mikemezibagh asaragha, arazir kurabagh ami. Men dapaniba gavgavizi me uan navibar kumi, kamaghin me nin akamin gin mangan aghua. ³⁰ Azenir aviriba ni amiraghatigha navibagh iraghasa me migei. Nin Duam akar kam isa nin akam inigha izir gumazibagh aningizi, me dar gun gumazamizibav gei. Ezi inazir afeziar kaba akam baraghan aghua. Kamaghin amizi, ni me isa Kantrin Igharazibar Gumazamizibar dafaribagh ati. ³¹ Ezi nin apangkuvim bar ekefe, kamaghin ni akirim me gasarazir puvatigha, me ataghizi me bar ikuvizir puvati. O God, ni bar en apangkufi, egha bar e gifonge!

³² “Ni en God, ni ziar ekiam ko gavgavir ekiam itir God. E bar nin atiatigha nin apengan iti. Dughiaba bar, ni uan Akar Dikirizir Gavgavir kamin gin ghua, zurara en apangkufi. E datirighin osimtizir ekiam ateri, eghti ni e ginighnigh en akurvagh. Fomira Asirian atrivibar dughiamin ikegha iza datirighin, en atriviba ko gumazir dapaniba ko ofa gamir gumaziba ko akam inigha izir gumaziba ko inazir afeziaba, me bar osimtizir kam atera iza datirighin tu. ³³ E arazir kuram gami, ezi ni

---

9:29: Ofa Gami 18:5   **9:30:** 2 Atriviba 17:13-18; 2 Eghaghaniba 36:15-16   **9:32:** 2 Atriviba 15:19; 15:29; 17:3-6; Esra 4:2; 4:10

ivezir kuram e ganingi. E fo, nin arazir kam bar derazi, ni guizbangira zurara uan akamin gin ghua en akurvasi.

³⁴ “Guizbangira, en inazir afeziaba ko, en atriviba ko, en gumazir dapaniba ko, ofa gamir gumaziba, me nin Arazibar Akinafarimin aven itir akabar gin zuir puvati. Me nin Akar Gavgaviba ko, Moses Osirizir Arazibar gin mangan aghua. ³⁵ En atrivibar dughiamin, ni deragha en inazir afeziabagh amua, bizir bar aghuir aviriba me ganidi. Me nguazir ekiam gapia, ezi nguazir kamın dagher aghuiba an ikia deragha aghui. Ezi me bizir kam ginighnizir puvati. Me arazir kuraba ategha navibagh iragha, ua ni bagha izir puvati.

³⁶ “Datirighin, nguazir ni inazir afeziabagh aningizim, e an iti, ezi dagher aghuiba an ikia deragha aghui. Ezi e an aven ikia pura ingan-garir gumazir kinibar iti. ³⁷ E arazir kuram gamigha gifa, kamaghin ni kantrin igharazibar atrivibar amamangatizi, me en gara e gatifa. Egha me bizir aghuir aviriba en nguazimin otiviziba isi. Me gavgavir ekiam ikia, kamaghin me en mikarziba ko asizibagh ativazi, e men ifongiamin gin zui. Kamaghin amizi, e osimtizir ekiam iti!”

Nehemia Jerusalem ko Juda gatifa

(Sapta 10--13)

Gumazamiziba, Godin Akar Dikirizir Gavgavimin gin mangasa akam akiri

³⁸ “E Israelia, e kamaghin migia ghaze, e bar arazir kuram gamizi, kamaghin God kantrin

igharazibar atrivibagh amizi, me e gativagha en bizir aviriba en nguazimin da isima, e osimtiziba ateri. Kamaghin amizi, e Israelian gumazamiziba uari inigha navir amirizimin ikia, Ikiavira Itir God ko Akar Dikirizir Gavgavim gamua, an osiri. Ezi en gumazir dapaniba ko, Livaiba ko, ofa gamir gumaziba, akar kam osirigha gavgavim a daningasa men ziaba ko ababaniba isa akar kam gisin da arisi.”

10

¹ Israelia, God ko Akar Dikirizir Gavgavim gamua gavgavim a daningasa. Ezi gumazir faragha uan ziam osirizim, a gavmanin faragha zuir gumazim Nehemia, an Hakalian otarim. Ezi Nehemian gin, Sedekaia uan ziam osiri.

²⁻⁸ Ezi Sedekaian gin ofa gamir gumaziba iza uan ziaba osiri. Men ziabar kara:

Seraia, Asaria ko Jeremaia,
Pasur, Amaria, ko Malkia,
Hatus, Sebania, ko Maluk,
Harim, Meremot, ko Obadia,
Daniel, Gineton, ko Baruk,
Mesulam, Abiya, ko Mijamin,
Masia, Bilgai ko Semaia.

⁹⁻¹³ Ofa gamir gumazibar gin Livaiba uan ziaba osiri. Men ziabar kara:

Asanian otarim Jesua,
Binui, a Henadatın ikizimin gumazim,
Katmiel ko Livain marasi, ko
Sebania, ko Hodia,

Kelita, Pelaia ko Hanan,
 Mika, Rehop, ko Hasabia,
 Sakur, Serebia, Sebanian igharazim,
 Hodia, Bani, ko Beninu.

14-27 Livaibar gın gumazir dapaniba uan ziaba osiri. Men ziabar kara:

Paros ko Pahatmoap,
 Elam, Satu, ko Bani.
 Buni, Asgat, ko Bebai,
 Adoniya, Bikvai, ko Adin,
 Ater, Heskia, ko Asur,
 Hodia, Hasum, ko Besai,
 Harip, Anatot, ko Nebai,
 Makpias, Mesulam, ko Hesir,
 Mesesabel, Sadok, ko Jadia,
 Pelatia, Hanan, ko Anaia,
 Hosea, Hanania, ko Hasup,
 Halohes, Pilha, ko Sobek,
 Rehum, Hasapna, ko Masea,
 Ahiya, Hananin igharazim, ko Anan,
 Maluk, Harim ko Bana.

Akar Dikirizir Gavgavimin akaba

28 “E Israelian gumazamiziba, Akar Dikirizir Gavgavir kam gamua an osiri. E bar, ofa gamir gumaziba, ko Livaiba, ko Godin Dipenimin tiar akamin garir gumaziba, ko Godin Dipenimin onger akabar faragha zuir gumazamiziba, ko Godin Dipenimin ingangarir gumaziba, ko gumazamizir igharaziba bar, e bar Godin Arazibar Akinafarimin aven itir akabar gin zui. Egha ikizir igharazibar gumazamiziba ko poghezir

puvatı. E uan amuiba ko, borir akam baregh nıghnızir gavgavim an ikiamiba ko izi. ²⁹ E bar izava uan adarazi ko uan gumazir dapaniba ko uari akuvagha akar gavgavir mam gami. E Godın Arazibar Akınafarımın akabar gın mangasa. Akar kaba, God en inazir afeziabar anıngasa uan ingangarir gumazim Moses ganıngi. Ikiavıra Itir God, en Ekiam ghaze, e an Akar Gavgavıba, ko bizir a damuasa e mikemezıba, ko arazir a ifongezıba, e deraghvıra dar gın mangı dar amuam. E an akam batueghti, Ikiavıra Itir God e gasıghasıgham.

³⁰ “E ghaze, e ikızir ıgharazıbar gumazamızir en kantrin itıba, me ko poroghamıbar amuan kogham.

³¹ “E ghaze, ikızir ıgharazıbar gumazamızir en kantrin itıba, wit ko bizir ıgharazıba inıgh Sabatın dughıam ko Godın zıam feir dughıar ekiabar da inıgh izıti, e dagh ivezan kogham.

“Ezi azenir namba 7ın, e uan azenıbar aven dagheba oparan kogham, en nguazim pura ikiam.

“Egh gumazıtam faragha zuir azenıtamın bizıtam purama inıghtı, azenir namba 7ın, e kamaghın mikım suam, a bizir kam ikarvaghan markiam.

³² “Azenıba bar e vaghvagh Ikiavıra Itir Godın Dıpenımın ingangarım bagh silvan dagıar akuar muzıarır tabar anıngam.

³³ “Silvan kam, bizir kabagh ivezam: Godın

10:30: Ua Me Ini 34:16; Godın Arazıba 7:3   **10:31:** Ua Me Ini 23:10-11; Ofa Gami 25:1-7; Godın Arazıba 15:1-2   **10:32:** Ua Me Ini 30:11-16

damazimîn me dakozim darîghamin bret, ko dughiaba bar me ofaba damuamin wit, ko dughiabar zurara me asîzir ofan bar isia mîghiriba, ko bizir Sabatîn dughiamin ofa damuamiba, ko iakînir igiamîn isar ekiamîn ofa damuamim biziba, ko dughiar ekiar igharazimîn ofa damuamim biziba, ko Israelian arazir kuraba gîn amadir ofaba, ko ofan igharaziba ko bizir igharazir Godîn Dîpenimîn aven ingariba sara.

³⁴ “E gumamaziziba bar, ko ofa gamir gumaziba ko Livaiba, e Godîn Arazibar Akînafarimîn gîn mangî, satu gikararangîva, tarazi amîseveghti me dazibar kuegh, da inigh Godîn Dîpenimîn izîti, ofa gamir gumaziba da isi, asîzir gumamaziziba God bagha inigha iziba isi, ofa gamir dakozimîn da tuam. Azeniba bar, me ikiziba vaghvagh daziba inigh mangasa, dughiar maba me bagha da amîsefe. Me ofan kaba Ikiavîra Itir God, en God danîngam.

³⁵ “Azeniba bar e dagher faragha azenibar aniziba, ko ter ovîzir faragha aniziba inigh Godîn Dîpenimîn izam.

³⁶ “Egh e uan otarir ivariaba inigh ofa gamir gumaziba bagh Godîn Dîpenimîn mangî, me amîsevegh suam, me Godîn adarazira. E bulmakauba ko sipsipba ko memen apurir nguzir ivariaba inigh God baghvîra da mîsevegham. God uan Arazibar Akînafarimîn aven e mikemezi moghîn, e damuam.

37 “Azeniba bar, e faragh iniamin wit, a mirmirighti, plaua otoghti, e a inigh izam. Egh wainin dipam ko olivin borem ko ter ovizir igharaziba inigh egh Godin Dipenimin izi ofa gamir gumazibar aningam.

“Eghti Livaiba en nguibabar izamin dughiamin, e uan azenibar dagheba tuiraghti pozir 10plan otoghti, e pozitam isi Livain gumaziba me daningam. ³⁸ Eghti Aronin ovavir boribar tongin, ofa gamir gumazitam, a Livaiba ko izi dagher kabar 10plan poziba iniam. Eghti Livaiba dagher kaba tuiragh, dar 10plan pozibar, pozitam inigh Godin Dipenimin mangi, dagheba arighamin danganimin dar arigham.

³⁹ E Israelian gumaziba ko Livain ovavir boriba, en witin naba ko wainin dipar naba ko olivin boremin naba da inigh, Godin Dipenimin izi dagheba arighamin danganimin dar arigham, danganir kam, Godin Dipenimin itarir ekiaba uaghan an aven iti. Godin Dipenimin aven itir danganir kam uaghan, ofa gamir gumaziba, ko Godin Dipenimin tiar akamin garir gumaziba, ko Godin Dipenimin onger akabar faragha zuir gumaziba, uaghan me ikiamin danganim kagh iti.

“Bar guizbangira, e Godin Dipenimin garir ingangarir kam ateghan kogham.

“Akar Dikirizir Gavgavir kamın akaba, kam-aghira tu.”

11

Jerusalemın apiazir gumazamizibar ziaba

¹ Dughiar kamın, Israelian gumazir dapaniba Jerusalemın iti. Ezi gumazamizir nguibar igharazibar itiba me satu gikararai, egh tuavir kamın me ikiziba tuiraghti, 10plan okoruaba otoghti me gumazir okoruatam amiseveghti, gumazir kaba mangi Jerusalemın ikiam. Kar Godın nguibar ekiamra. Eghti 9plan gumazir okoruaba nguibar igharazibar ikiam. ² Ezi gumazamizir maba uan ifongiamın gın ghua Jerusalemın iti. Kamaghın amizima Israelia me bagha bar akonge.

³ Ezi Israelian gumazamizir igharaziba, ko ofa gamir gumaziba, ko Livaiba, ko Godın Dıpenimın ingangarir gumaziba, ko Atrivim Solomonın ingangarir gumazibar ovavir boriba, me uan nguibaba ko uan nguazibara iti.

Gumazir dapanir Judan provinsın ikegha iza Jerusalemın apiaziba, men ziabar kara.

⁴ Judan anabamın adarasi, men gumazir dapanibar ziabar kara:

Me gumazir dapanir pumuning iti. Ataia ko Masea. Ataia a Usian otarim, egha a Sekaraian igavatarim. Ataian ovavir igharazibar ziabar kara: Sekaraia an Amarian otarim, ezi Amaria a Sefatian otarim, ezi Sefatia a Mahalalelın otarim. Me bar Peresın ovavir boriba, ezi Peres Judan otarim.

⁵ Ezi Judan adarazir gumazir dapanir igharazibar kara, Barukın otarim Masea, a Kolhosen igavatarim. Ezi Kolhose Hasaian otarim, ezi Hasaia Adaian otarim, ezi Adaia Joiaripın otarim, ezi

Joiarip Sekaraian otarim. Me Selan ovavir boriba, egha Judan anabamın adarasi.

⁶ Egha Peresın ovavir borir Jerusalemın itiba, me bar gumazir gavgavibara. Me bar moghıra, men dibobonim, 468in tu.

⁷⁻⁹ Benjaminın anabamın adarasi, men gumazir dapanibar ziabar kara:

Salu ko Gabai, Salai, Joel ko Juda.

Salu a Mesulamın otarim, ezi Mesulam Joetin otarim, ezi Joet Pedaian otarim, ezi Pedaiia Kolaian otarim, ezi Kolaia Masean otarim, ezi Masea Itielin otarim, ezi Itiel Jesaian otarim. Jerusalemın itir Benjaminın anabamın adarazi bar moghıra, men dibobonim, 928in tu.

Ezi Sikrin otarim Joel, Benjaminın adarazir faragha zuir gumazir dapanim.

Ezi Hasenuan otarim Juda, a Benjaminın adarazir mav. A gumazir dapanir Joelın gın zuim, a an akuragha Jerusalemın aven itir distrighın mamın gari.

¹⁰ Kar Jerusalemın itir ofa gamir gumazibar gumazir, dapanibar ziaba:

Joiaripın otarim Jedaia, ko gumazir dapanim Jakın, ¹¹ ko gumazir dapanim Seraia, a Hilikian otarim, ezi Hilkia a Mesulamın otarim, ezi Mesulam a Sadokın otarim, ezi Sadok a Meraiotın otarim, ezi Meraiot, a Godın Dıpenimın ofa gamir gumazibar dapanim Ahitupın otarim, a fomıra Godın Dıpenimın ofa gamir gumazibar dapanimın

ike. ¹² Me bar moghira 822plan gumaziba, me Godin Dïpenimîn ingangarim gami.

Gumazir dapanim Adaia, a Jerohamîn otarim, ezi Jeroham a Pelalian otarim, ezi Pelalia a Amsin otarim, ezi Amsi a Sekaraian otarim, ezi Sekaraia a Pasurîn otarim, ezi Pasur, a Malkian otarim. ¹³ Ikizir kam, men gumazir dapanibar dibobonim, 242in tu.

Ezi uaghan, gumazir dapanim Amasai, a Asarelîn otarim, ezi Asarel a Asain otarim, ezi Asai a Mesilemotîn otarim, ezi Mesilemot a Imerîn otarim. ¹⁴ Ikizir kamîn adarazir aven, 128plan midorozir gumazir gavgaviba iti. Midorozir gumazir kabar dapanim, an Hagedolimîn otarim Sapdiel.

¹⁵ Livaibar gumazir dapanir Jerusalemîn itibar ziabar kara:

Hasupîn otarim Semaia, ezi Hasup a Asrikamîn otarim, ezi Asrikam a Hasabian otarim, ezi Hasabia a Bunin otarim.

¹⁶ Gumazir dapanimning Sabetai ko Josabat, aning Livain Godin Dïpenimîn azenan ingangaribar gari.

¹⁷ Gumazir dapanim Matania, a Mikan otarim. Ezi Mika, a Sapdin otarim, ezi Sapdi a Asapîn otarim.

Dughiar me Godin Dïpenimîn iza Godin ziam febar, Matania a gumazir God ko miġia a minabir gumazir dapanimîn iti.

Ezi Bakbukia, a gumazir dapanir mam, a Matanian akurvagha ingangarir kam gami.

Ezi uaghan, gumazir dapanim Apda, Samuan otarim, ezi Samua a Galalin otarim, ezi Galal a Jedutun otarim.

¹⁸ Livain Godin nguibar ekjar Jerusalemın itiba, me bar moghira men dibobonim, 284in tu.

¹⁹ Jerusalemın itir Godin Dipenimın tiar akamın garir gumazibar, gumazir dapanimningın ziamning kara:

Gumazir kamning, Akup ko Talmon. Aning uan adarazi ko, me Dipenimın tiar akabar gara itir gumaziba, men dibobonim 172.

²⁰ Israelian marazi ko ofa gamir gumazir maba ko Livain maba, Judan nguibar igharazibar iti. Nguibar kaba men inazir afeziabar nguazibara iti. ²¹ Ezi Godin Dipenimın ingangarir gumaziba Ofelin iti. Ezi Siha ko Gispa men ingangaribar garir gumazimning.

²² Ezi Banin otarim Usi, a Livain Jerusalemın itibar gari. Ezi Bani a Hasabian otarim, ezi Hasabia a Matanian otarim, ezi Matania a Mikan otarim, Asapın ovavir boribar adarasi. Ezi Asapın ovavir boriba, me Godin Dipenimın aven onger akaba banger gumazibar gari. ²³ Persian atrivim uabi, akar gavgavim me ganiga ghaze, tinara dughiaba bar Godin Dipenimın aven ighiabar amuam. Egha atrivim, me bagha dughiabar damamin dagheba me bagha da akiri.

²⁴ Ezi Petahia a Mesesabelin otarim, ezi Mesesabel a Seran ovavir borim, me Judan ovavir boriba. Petahia, a Persian kantrin ikiava,

atrivimîn boroghîn ikia, an damazimîn, Israelia bagha abuir gumazimîn mîn iti.

Gumamazir nguibar igharazibar itiba

²⁵ Gumamazir aviriba uan nguibar uan nguazimîn boroghîn itibar iti. Judan gumamazir maba nguibar ekiar pumuning ko mîkezimîn iti, Kiriya Arba ko an boroghîn itir nguibaba, ko Dibon ko an boroghîn itir nguibaba, ko Jekapsel ko an boroghîn itir nguibaba. ²⁶ Ezi marazi nguibar kabar aven iti, dar ziabar kara: Jesua, Molada, ko Betpelet, ²⁷ Hasarsual, Berseba ko an boroghîn itir nguibaba ko, ²⁸ Siklak, Mekona ko an boroghîn itir nguibaba ko, ²⁹ Enrimon, Sora ko Jarmut ko, ³⁰ Sanoa ko Adulam ko aningîn boroghîn itir nguibaba ko, Lakis ko an boroghîn itir nguaziba, ko Aseka ko an boroghîn itir nguibaba. Kamaghîn Judaba sautîn amadaghan itir nguibam Berseban ikia iza, nguibar danganir ekiar kamîn itibar ikia ghua, Hinomîn danganir zarir notîn amadaghan itimîn otifi.

³¹ Ezi Benjaminîn anabamîn gumamazir maba, nguibar ekiar kaba, Geba ko Mikmas, Aija ko Betel ko dar boroghîn itir nguibar doziba, ³² Anatot, Nop, Anania ko, ³³ Hasor, Rama, Gitaim ko, ³⁴ Hadit, Seboim, Nebalat ko, ³⁵ Lot ko Ono, kar gumazir digirir ingangaribagh amiba, me danganir zarir kamîn iti. ³⁶ Gumazir dapaniba, Livain Judabar tongîn itibav gia ghaze, men tarazi uan nguibaba ategh, Benjaminîn anabamîn adarazir nguibabar mangî men tongîn ikiam.

12

Ofa gamir gumaziba ko Livaibar ziaba

¹ Ofa gamir gumazir aviriba, ko Livaiba ghua, Sealtielin otarim Serubabel ko ofa gamir gumazibar dapanim Josua, aningın gın faragha Babilon ategha ua Jerusalemın ize.

²⁻⁷ Ofa gamir gumazibar ziabar kara:

Seraia, Jeremaia, Esra, Amaria, Maluk, Hatu, Sekania, Rehum, Meremot, Ido, Ginetoi ko Abiya, Mijamin, Madia ko Bilga, Semaiia, Joiarip ko Jedaia, Salu, Amok, Hilkia ko Jedaia.

Gumazir kaba, dughiar Josua ofa gamir gumazibar dapanımın itimın itir dughiamın, me ofa gamir gumazibar tongın ikia, men faragha zuir gumazibar iti.

⁸⁻⁹ Livain ua izezibar ziabar kara:

Jesua, Binui, Katmiel, Serebia, Juda, Matania, Bakbukia, ko Uno.

Matania uan adarazi ko, me gumazir God minabir ighiabagh amir gumaziba, ezi a men faragha zui.

Gumazir kaba onger akar akuar mam bangezi me gın, Bakbukia ko Uno uan adarazi ko, me me ikarvagha ighiar akuar igharazim bange.

Ofa gamir gumazibar dapanim Josua, an ovavir boribar ziaba

¹⁰⁻¹¹ Josua a Joiakımın afeziam, ezi Joiakım a Eliasipın afeziam, ezi Eliasip a Joiadan afeziam,

ezi Joiada a Jonatanin afeziam, ezi Jonatan a Jaduan afeziam.

Ofa gamir gumazibar itir ikizibar gumazir dapanibar ziaba

¹²⁻²¹ Joiakim ofa gamir gumazibar dapanimin itir dughiamin, ofa gamir gumazir kaba uan ikizibar gumazir dapanibar iti. Men ziabar kara:

Meraia, a Seraian ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Hania a Jeremaian ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Mesulam a Esran ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Jehohanan an Amarian ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Jonatan a Malukin ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Josep a Sebanian ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Atna a Harimin ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Helkai a Meraiotin ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Sekaraia a Idon ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Mesulam a Ginetonin ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Sikri a Abiyan ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Piltai a Moadian ko Miniaminin ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Samua a Bilgan ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Jehonatan a Semaian ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Matenai a Joiaripin ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Usi a Jedaian ikizimin gumazir dapanim.

Ezi Kalai a Salain ikizimın gumazir dapanim.
 Ezi Eber a Amokın ikizimın gumazir dapanim.
 Ezi Hasabia a Hilcian ikizimın gumazir dapanim.
 Ezi Netanel a Jedaian ikizimın gumazir dapanim.

²²⁻²³ Fomira Eliasip ko Joiada, Jonatan, ko Juduan dughiamın, me ofa gamir gumazibar dapanibar itima, Israelia ofa gamir gumazibar dapanibar ziaba akınafarir mamın da osiri. Arazir me amizir kam, me bar fomira a gamua iza Darius atrivimın itir dughiamın oto. Ezi Judan Atrivibar Eghaghanibar Akınafarimın aven, me uaghan Livain gumazir dapanibar ziaba osiri. Me fomira osira iza ofa gamir gumazibar dapanim Jonatan, a Eliasipın ovavir borim an dughiamın oto. Ezi dughiar kamın gın me arazir kam ataki.

Me Godın Dipenimın ingangarim isa Livaibagh anıngi

²⁴ Egha me Godın ziam fa a minabir dughiamın, Atrivim Devit mikemezi moghın Livaiba ami. Devit a gumazir Godın akam akurim. Ezi Livaiba gumazir bızir pumuningın iti, bızir mam ighiar otevir mam bange, ezi bızir mam me ikarvagha ighiar akuar igharazir mam bange. Ezi Hasabia ko Serebia ko Jesua Katmielın otarim, me ingangarir kam me ganıngi.

²⁵ Ezi Matania, Bakbukia, Obadia, Mesulam, Talmon ko Akup, me Godın Dipenimın aven biziba arızir danganibar gari. Danganir kaba Godın Dipenir avınizimın divazimın tiar akabar boroghın iti.

²⁶ Livain kaba itir dughiamin, ofa gamir gumazibar dapanim Joiakim, a Josuan otarim, egha a Jehosadakın igiavotarim. Ezi dughiar kam Nehemia gavmanın faragha zuir gumazim iti. Ezi ofa gamir gumazim Esra, a ikia bar Moses Osirizir Arazibagh fo.

Nehemia Jerusalemın divazir mitiar gavgavim isa God ganıdi

²⁷ Ezi Jerusalemın divazim gıvazıma, gumazamiziba iza uari akuvagha Godın ziam fava, divazim isa God ganıdi. Dughiar kamın, me Livaiba bar men diazi me iza uari akuvagha, bar akuegha ighiaba banga Godın ziam fe. Me ighiabagh amir dughiamın, Livain marazi itarir kapabar suigha dav sozima, marazi gitan igharagha garibagh ikararai. ²⁸⁻²⁹ Kamaghın Livain Godın Dıpenimın ighiabagh amiba, me Netofan nguibam ko Betgilgal, ko Geba, ko Asmavet ko me uari bagha ingarizir nguibar igharaziba, me dar ikegha iza uari akufa. Nguibar kaba Jerusalemın boroghın iti. ³⁰ Ezi ofa gamir gumaziba ko Livaiba Godın damazimın zueghamin arazim uarigh ami. Me uaghan arazir kamra, Jerusalemın gumazamiziba ko divazim ko tiar akabagh ami.

³¹ Ezi ki Nehemia, ki Judan gumazir dapaniba isa divazimın pın itir voroghıra zuir danganimın ghuavanadi. Egha ki okoruar ekiar pumuningın me tuiragha ghaze, me bizir ekiamningın mangi nguibar ekiamın divazimın pın a gighu daru, ighiabar amu God mınabam. Ezi okoruar mam agharir guvimın arua ghua, Tiar Akar Bizir

Miziriziba Akurir Danganimın oto. ³² Ezi men gın, Hosaia ko Judan gumazir dapanibar okoruar mamın adarazi zui. ³³⁻³⁵ Ezi ofa gamir gumazir maba men gın ghua sıghabagh ivi. Men ziabar kara: Asaria, Esra, Mesulam, Juda, Benjamin, Semaia, ko Jeremaia. Ezi Jonatanın otarim Sekaraia men gın zui. (Ezi Jonatan a Semaian otarim, ezi Semaia a Matanian otarim, ezi Matania a Mikaian otarim, ezi Mikaia a Sakurın otarim, ezi Sakur a Asapın otarim.) ³⁶ Ezi Sekaraian ikizimın marazi an gın zui. Men ziabar kara: Semaia, Asarel, Milalai, Gilalai, Mai, Netanel, Juda ko Hanani. Me bar moghıra ighiabar amuamin gitaba ko marvir igharagha garir avırıba inigha, da sara ghua dagh ikararai. Atrivim Devit, fomıra gitaba ko marvir kabanang, a dagh ikararangı. Ezi Godın Arazibagh fozir gumazim Esra, a gumazir kabar faragha zui.

³⁷ Me arua ghua Mozir Pamın Tiar Akamın otogha adıdiamın ghuavanaga Atrivim Devitın Nguibar Ekiamın oto. Egha Atrivim Devitın dipenir ekiam gitagha ghua Dıpaba Isir Tiar Akamın oto. Tiar akar kam, nguibar ekiamın aruem anadi naghın amadaghan iti.

³⁸ Ezi Livain okoruar igharazim God minabaghasa, bızir ekıar igharazımın mın ghua, agharır kıriamın amadaghan dıvazımın pın itir voroghıra zuir danganım gısın arua zuıma, kı men gın zui. Ezi gumazamızır bızır ekıar igharazım nan gın ghua, Tauan Bretba Tuer Danganım gitagha ghua, Dıvazır Nar Bar Ekiamın oto. ³⁹ Egha e danganır kam ategha ghua, Efraımın Tiar Akam gitagha ghua, Jesanan Tiar Akam

gitagha ghua, Osiribar Tiar Akam gitagha ghua, Hananelin Taua gitagha ghua, Gumazir 100pla ikia garir Taua gitagha ghua, Sipsipbar Tiar Akamin tu. Egha uam arua iza Godin Dipenimin aven zuir tiar akar kamın oto. Me tiar akar kam kamaghın a dıbori, Uari Akuvamin Tiar Akam.

⁴⁰ Kamaghın amizi, Livaibar okoruar ekiar pumuning ua Godin Dipenimin danganımın iza, Dipenim avinizir divazımın aven ghua, vaghvagh uan danganıbar tuivigha, ighiaba banga God minabi.

Gumazir nan gın izezir kabar tongın, gumazir dapanir igharazıba uaghan iti. ⁴¹⁻⁴² Ofa gamir gumazıba ko gumazir igharazir kaba, sıghabar suigha dagh ivi. Ofa gamir gumazıbar zıabar kara: Eliakim, Masea, Miniamin, Mikaia, Elioenai, Sekaraia, ko Hanania. Gumazir igharazıbar zıabar kara: Masea, Semaia, Eleasar, Usi, Jehohanın, Malkia, Elam ko Eser. Ezi Jesrahia gumazir ighıabagh amıbar gara men faragha zuıma, me bar pamtem deravıra ighıabagh amı.

⁴³ Dughıar kamın me ofan avırıba God bagha dagh amua bar akonge. Bar guızbangıra. Me fo, God me gamızıma, me bar akonge. Ezi amızıba ko borıba uaghan bar akonge. Ezi gumazamızir saghon itıba, me dımdıar nıgınim ko bar akongezir nıgınim barası.

Gumazamızıba bar, ofa gamir gumazıba ko Lıvaıbar akurvasi

⁴⁴ Dughıar kamra, me Godin Dipenimin aven bizıbar arıghamin danganımın ganasa gumazir mabagh inaba. Danganır kabar, gumazamızıba dagher faragha azenıbar anızıba, ko temer

ovizir faragha aniziba, ko men bizir igharazir maba, me da isi God daningam. Me uan azenibar dagheba tuiraghti, da pozir 10plan otoghti, me pozitam isi God daningam, mati Moses Osirizir Araziba mikemezi mokin. Eghti gumazir kaba ingangarir kam damuam: me gumamazibar nguazibar mangi, dagheba inigh mangi, Godin Dipenim dar arigham. Guizbangira, Judaba, ofa gamir gumaziba ko Livaibar amir ingangarim bagha bar akuegha, navir aghuim men iti. Kamaghin amizi, me ofa gamir gumaziba ko Livaibar akurvaghasa, gumazir kaba amisefe. ⁴⁵ Ezi ofa gamir gumaziba ko Livaiba, Godin Akinafarimin aven itir Arazibar gin ghua, an ziam famin arazibar ingangarim gami. Egha uaghan gumamaziba Godin damazimin zueghasa, Godin azangishamin arazim gami.

Ezi gumazir ighiabagh amiba ko Godin Dipenimin tiar akabar garir gumaziba, me uan ingangarim gami. Ingangarir kam fomira Atrivim Devit uan otarim, Atrivim Solomon ko, aning men inazir afeziabar ikizir pumuning ganingi.

⁴⁶ Bar fomira, Atrivim Devit ko Asapin dughiamin, aning ighiaba batir gumazimning, gumazir onger akar kam in faragha zuiba ingara, ighiaba banga God bagha bar akuegha a minabi. Ezi datirighin men ovavir boriba, gumazir ighiabagh amibar otifi. ⁴⁷ Serubabel ko Nehemia itir dughiamin, Israelia bar, me dughiabar zurara uan dagheba isa gumazir Godin Dipenimin ighiabagh amiba ko Dipenimin tiar akamin garir

gumaziba bagha iza me ganidi. Egha me bizir aghuiba isa Livaibagh anidir arazim, mati me ofaba isa God ganidi. Ezi ofan me Livaibagh aningiziba, me ofan akuar vuem isa Aronin ovavir boribagh anidi, mati Godin Akinafarim mikemezi mokin.

13

Israelia, God gifozir puvatizir gumazamiziba batosi

¹ Dughiar kamın gumazamiziba uari akuvazi, Livaiba me bagha Moses Osirizir Arazibar Akinafarim diborima, me a barasi. Ezi akinafarir kamın miğirigiar mam kamaghın miğei, Amonia ko Moapia Godin ziam fer gumazamizibar aven izan kogham. ²⁻³ Ezi Israelia akar akinafarir kamın aven itim baregha, gumazamizir men ameboghfeziaba God gifozir puvatiziba, me me batosi. Egha me ghaze, me ua Israelian gumazamizibar tongin ikian kogham. Akinafarir kamın mingarim kamaghın: Dughiar Israelia Isip ategha izimin, Amonia ko Moapia dagheba ko dipataba me ganingizir puvati. Egha gumazir kaba akam inigha izir gumazim Balam givese, eghti a God mikemeghti a Israelia gasighasigham. Ezi God Balamın akam girazi, a kamaghın mikemezir pu. Puvati. Balam ghaze, God deragh me damuam.

Nehemia bizibar kiri

⁴ Ofa gamir gumazim Eliasip, me fomira en Godin Dipenimin biziba arighamin danganim

akırir ingangarim a ganıngi. Ezi Eliasip, a Tobian roroam. ⁵ Egha Eliasip, Tobia ataghizi, a Dipenimın danganir ekiar mamın iti. Danganir kam, me fomıra ghaze, witin ovızir me ofabar amuamiba, ko pauran mughuriar aghuim zuim anıdim, ko Godın Dipenimın ingangarim damuamin biziba, ko ofan gumazamiziba God ganıdiba, me da isi danganir kam darıgham. Ofan kaba, gumazamiziba Godın Akar Gavgavıbar gın ghua faragha uan azenibar dagheba, ko wainın dipaba, ko olivın boreba, da tuirazi da pozir 10plan otozi, me pozir mam isa God ganıdi. God bizir kaba isa Livaiba ko, gumazir ighiabagh amiba ko, tiar akabar garir gumaziba, ko ofa gamir gumaziba, a me bagha dagh inaba. Ezi Eliasip, Tobia ataghizi, a Dipenimın danganir ekiar kamın iti.

⁶ Ki Nehemia, ki Jerusalemın itir puvatızir dughiamın, bizir kaba otifi. Ki faragha Atrivim Artaserksisın ganasa uamategha Persian kantrin ghu. Dughiar kamın a 32plan azenibar Babilonın atrivim iti. Dughiar maba gıvazıma, ki uamategh Jerusalemın mangasa atrivimın azai. Ezi a nan amamangatızı ki uamategha ize. ⁷ Dughiar ki ghua Jerusalemın otozimın, me kamaghın na mıgei, Eliasip Godın Dipenimın avınizir dıvazimın aven, danganir ekiar mam isa Tobia ganıngi. Arazir kurar an amızir kam a bar ikufi. ⁸ Kamaghın amızı, ki puv atara, Tobian biziba bar da isa azenimın da kuni. ⁹ Egha ki akar gavgavim me ganıngizi, me Godın Arazibar gın ghua danganir kam gamızı, a Godın damazimın ua zue. Ezi ki ua me mikemezi, me Godın Dipenimın aven ingan-

garim damuamin biziba ko, ofa damuamin witba ko, pauran mughuriar aghuim anidim, me bar da inigha dar danganibar da ariki.

¹⁰ Ki uaghan kamaghin oraki, gumazamiziba ua dagheba isa Livaibagh anidir puvati. Kamaghin amizi, Livaiba ko Godin Dipenimin ighiabagh amir gumaziba, me Jerusalem ategha dagher azenibar ingarasa uamategha uan nguazibar ghue. ¹¹ Kamaghin amizi, ki gumazir aruabar atara egha men azara, “Manmagh amizi ia Godin Dipenim ataghizi a pura iti?” Egha ki Livaiba ko gumazir ighiabagh amibar diagha ua me inigha, Godin Dipenimin izezi, me uamategha uan ingangarim gami. ¹² Ezi Judaba bar, ua uan witba, ko wainin dipaba, ko olivin boreba, da tuirazi da pozir 10plan otozi, me pozir mam inigha Godin Dipenimin iza, dar arighamin danganim gati. ¹³ Ezi ki ofa gamir gumazim Selemia ko, Godin Akinafarim gifozir gumazim Sadok, ko Livain gumazim Pedaia, me amisevegha ghaze, me Dipenir kam in aven itir danganir kabar kirigh an biziba mengam. Egha ki gumazir mam men akurvaghasa anemisefe. An ziam Hanan, a Sakurin otarim, egha Matanian igavotarim. Gumazamiziba ghaze, gumazir kaba arazir aghuibaram ami, ezi ki me amisefe. Ezi me uan namakaba bagh dagheba tuiragh da mengegh da isi me daningam.

¹⁴ “O nan God, ni na ginighnigh. Guizbangira, ki nin Dipenimin ingangarim gamua nin ziam famin

arazibar kiri. Nan ingangarir aghuimin akar nin akinafarimin itim, ni a batuegh a gin amadaghan, ki aghua.”

¹⁵ Dughiar kam, ki Judan gumazamizir mabar gari, me Sabatin dughiar wainin oviziba dikava, da mirmira wainin dipaba isi. Ezi Judan igharaziba dagheba ko wainin dipaba, wainin oviziba, fighin oviziba, ko bizir igharazir maba sara donkibagh arigha, da inigha Jerusalem in izi. Ezi Sabatin dughiamin ki pamtemin me migia ghaze, “Sabatin dughiamin, gumazamiziba bar bizibagh ivezan markiam. Ki arazir kam in bar ian anogoroke.” ¹⁶ Tairian gumazir maba faragha uan nguibar ekiamin ikegha Jerusalem in ize. Egha osiriba ko bizir igharazir aviriba sara inigha Sabatin dughiamin Jerusalem in izima, en gumazamiziba dagh ivese. ¹⁷ Ezi ki Judabar gumazir aruabar atara ghaze, “Ia orakigh! Ia bar arazir kuram gami. Ia Sabatin dughiam gamizi, a dughiar kinimin oto. ¹⁸ Ia fo, en inazir afeziaba fomira arazir kam gamizi, God ivezir kuram isa me ganiga, nguibar ekia kam gasighasiki. Ezi datirighin ia Sabatin dughiam gasighasizir arazir kam gamuavira itima, Godin adarim ian ikiavira iti.”

¹⁹ Egha ki pamtem kamaghin migia ghaze, “Ia wighba bar Sabat otivamin dughiam, ia nguibar ekiamin divazimin tiar akaba bar dar kumigh. Sabatin dughiam otivsi, Fraide bar aruem ghuaghirir dughiamra, ia tiar akaba bar dar

---

13:15: Ua Me Ini 20:8-10; Godin Araziba 5:12-14; Jeremaia 17:21-22

kumigh, iki mangi Sabat givaghamin dughiamin otogh.” Egha ki uan ingangarir gumazir mabav keme, eghti me deraghvira gan gumazibar anogoreghti, me biziba Sabatin dughiamin da inigh da ateriva nguibar ekiamin izan kogham. ²⁰ Dughiar mabar, gumazir biziba amadiba ko gumazir bizibagh ivezamiba, me Jerusalemizi nguibar ekiamin divazimin azenan daku e mizuamti, e tiar akaba kuam. ²¹ Ezi ki men gara ghua kamaghin men atara ghaze, “Ia tizim bagha divazimin azenan ikiava akui. Aria, ia mangi. Ia Sabatin dughiamin ua iziti, ki ivezir kuram ia daningam.”

Me kamaghin oregha gin ua Sabatin dughiamin izir puvati. ²² Ezi ki gin Livaiba me migia ghaze, “Ia Godin Arazibar gin mangi uari akirigh Godin damazimin zuegh. Egh dughiar ia zueghamim, ia izi divazimin tiar akabar ganti, gumaziba Sabatin dughiamin Godin Akar Gavgavimin gin mangam. Kar, Godin dughiar kamra. Eghti gumazir igharaziba uaghan uan biziba inigh nguibar ekiamin izan marki.”

“O nan God, ki nin azai, ni uan apangkuvir arazimin gin mangi nan arazir aghuim ginighnigh, egh ni uaghan nan apangkufigh deravira na damu.”

²³ Dughiar kamın, ki uaghan kamaghin gari, Judan gumazir maba Asdotia ko Amonia ko Moopian amizir mabar iti. ²⁴ Ezi men borir maba Asdotian akam gifogha a migei. Ezi marazi

nguibar igharazibar akabagh fogha dav gei. Egha me Judabar akam gifozir puvati. ²⁵ Egha ki gumazir kabar atara me misogha marazir dapanir ariziba asiaghariki. Egha ki kamaghin me migei, “Ia arazir kurar kam gami, kamaghin God ia gasighasigham.” Egha ki gumazir kabagh amizi, me Godin ziamin akar gavgavim akirigha ghaze, Me uan guiviba isi azenan itir ikizir igharazibar otaribar aningan kogham. Egh uan otariba isi men guivibar aningan kogham. Egh ia uari, ikizir igharazibar amizibar ikian kogham.

²⁶ Ki kamaghin me migei, “Ia ti fo, Israelian Atrivim Solomon, kantrin igharazibar amizibar ikia, egha bizir kam bangin arazir bar kurabar iri. Guizbangira, God bar Solomon gifongegha a gamizi, an atrivimin oto. Egha kantrin igharazibar atriviba bar men tongin, an fofozim bar ekevegha bar me gafira. Ezi, gumaka, a uabi, kantrin igharazibar amizibar iti, ezima me a getuima, an arazir kurabagh ami. ²⁷ E ian arazir kurabar gin mangi ikizir igharazibar amizibar ikiam, egh e tuavir kamın Godin akam batogham. Ia ti, e kamaghin damuan ia ifonge?”

²⁸ Dughiar kam ofa gamir gumazibar dapanim Eliasip, an otarim Joiada, an otaribar mav ikizir igharazir mamın amizimin iti. Amizir kam, an Horonian gumazim, Senbalatin guivim. Kamaghin amizi, ki Joiadan otarim batoghezi, an arav ghugha, ua Jerusalemın itir puvati.

²⁹ “O nan God, ni ofa gamir gumazir kabagh

amizir arazir kurar kam ginihnih. Me ofa gamir gumazibar adarazigh amizi, me nin damazimin mize. Egha me Akar Dikirizir Gavgavir ni ofa gamir gumaziba ko Livaibagh amizir kam gasighasiki.”

³⁰ Arazir kam bangin, ki ikizir igharazibar gumazamizir kurar en tongin itibar biziba batoke. Egha ofa gamir gumaziba ko Livaiba, vaghvagha me bagha, ki ingangariba me ganingi. ³¹ Ki gumazamizir maba ofa tuamin dazibar kuasa me amisefe. Egha uaghan me da inigh izamin dughiam amisefe. Egha uaghan dagher faragha azenibar aniziba, ko iter ovizir faragha aniziba, me ofan min da inigh izasa ki me mikeme.

“O nan God, ki nin azai, ki amizir arazir kaba, ni dagh nihnih deragh na damu.”

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition**

**Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea